

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου «Φορολογικά και λοιπά κίνητρα ενίσχυσης ηλεκτρονικών συναλλαγών, ρυθμίσεις για τη διασφάλιση απόδοσης του Φ.Π.Α. και άλλες διατάξεις»

Προς τη Βουλή των ελλήνων

Α. Γενική παρουσίαση

1. Εισαγωγή

Η παρούσα αιτιολογική (εισηγητική) έκθεση προτείνει τα κατάλληλα κίνητρα για τη διεύρυνση της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων συναλλαγών στην Ελλάδα και, πιο συγκεκριμένα, των χρεωστικών και πιστωτικών καρτών, όπως επίσης και ρυθμίσεις για τη διασφάλιση της απόδοσης του Φ.Π.Α. με στόχο την αύξηση των εσόδων του Κράτους από τον περιορισμό της μη απόδοσης του Φ.Π.Α.

Ένας παράγοντας, ίσως ο πιο κύριος, ο οποίος συμβάλλει στην άνιση κατανομή των φορολογικών βαρών είναι το μεγάλο σε έκταση φαινόμενο της φοροδιαφυγής τόσο στην άμεση όσο και στην έμμεση φορολογία ειδικά στο Φ.Π.Α. Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι η φοροδιαφυγή ευθύνεται σε μεγάλο βαθμό για την ανισοκατανομή των φορολογικών βαρών διότι οι φοροφυγάδες ευνοούνται σε βάρος όλων των συνεπών φορολογουμένων. Στην περίπτωση αυτή η ευνοϊκή φορολογική μεταχείριση των φοροφυγών κλονίζει τις αρχές της οριζόντιας φορολογικής ισότητας γιατί οι μελέτες σε όλο τον κόσμο δείχνουν ότι η φοροδιαφυγή που αποκαλύπτεται, στις περισσότερες των περιπτώσεων, είναι κατά πολύ μεγαλύτερη στα πολύ μεγάλα εισοδήματα, δηλαδή δεν είναι η ίδια σε όλες τις εισοδηματικές τάξεις.

Το εξεταζόμενο θέμα θεωρείται ιδιαίτερα σημαντικό τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο λόγω της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας στην οποία βρίσκεται η ελληνική οικονομία.

Η εφαρμογή μέτρων προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην αύξηση των φορολογικών εσόδων του ελληνικού δημοσίου. Η αύξηση των εσόδων θα προκύψει από το μεγαλύτερο ποσοστό της άμεσης απόδοσης του Φ.Π.Α., την περαιτέρω μείωση της φοροδιαφυγής ή/και φοροαποφυγής καθώς και από την αυξημένη φορολογία εισοδήματος που θα επιφέρει ένα τέτοιο μέτρο.

Η απώλεια εσόδων από Φ.Π.Α. οφείλεται, κατά κύριο λόγο, σε μη έκδοση φορολογικών στοιχείων (αποδείξεων ή τιμολογίων) από καταστήματα και επαγγελματίες, σε έκδοση και χρήση εικονικών φορολογικών στοιχείων, σε υποβολή ανακριβών δηλώσεων σχετικά με τον Φ.Π.Α., και τέλος σε μη υποβολή (καθόλου) δηλώσεων για Φ.Π.Α. Επιπλέον, η αδυναμία του φοροελεγκτικού μηχανισμού να προβεί σε διασταύρωση των συναλλαγών που υπόκεινται σε Φ.Π.Α. συμβάλλει στη διατήρηση του φαινομένου της μη απόδοσής του.

Στα επόμενα κεφάλαια εξετάζεται διεξοδικά το ζήτημα της διεύρυνσης της χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων συναλλαγών στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη το πο-

σοστό συναλλαγών μέσω καρτών ως προς το σύνολο των συναλλαγών στην Ελληνική Επικράτεια, το εθνικό φορολογικό σύστημα, την ευρωπαϊκή φορολογική νομοθεσία, την υποδομή του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και την εμπειρία της εφαρμογής παρόμοιων μέτρων σε άλλες χώρες της υφηλίου.

Επιπλέον, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ποσοτικών εκτιμήσεων ως προς την απόδοση προεπιλεγμένων κινήτρων, βασισμένα σε διαφορετικές υποθέσεις (σενάρια) από την εφαρμογή ενός νέου θεσμικού πλαισίου για την άμεση είσπραξη του Φ.Π.Α., εκτιμώντας παράλληλα το κόστος και τα οφέλη ενός τέτοιου εγχειρήματος για το Ελληνικό Δημόσιο.

Τέλος, προτείνονται συγκεκριμένες οικονομικές πολιτικές για να περιορισθούν δραστικά και άμεσα τα φαινόμενα απώλειας εσόδων από το Φ.Π.Α., ώστε να αντιμετωπιστεί το δομικό πρόβλημα της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής και γενικότερα της παραοικονομίας στην Ελλάδα.

Ο Α' Αντιπρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων και Βουλευτής Β' Πειραιά του ΠΑ.ΣΟ.Κ. κ. Γρηγόρης Νιώτης σε συνεργασία με :

α) το Ινστιτούτο Οικονομικών και Φορολογικών Μελετών (Ι.Ο.Φο.Μ.) και ειδικότερα με τους φοροτεχνικούς κ.κ. Γιώργο Κορομηλά, Α' Αντιπρόεδρο του Δ.Σ. και Απόστολο Αλωνιάτη, Μέλος του Δ.Σ., και

β) το Κ.Ε.Π.Ε. και ειδικότερα με τον ερευνητή κ. Νικόλαο Γεωργικόπουλο, προέβη στη διαμόρφωση των προτάσεων που ακολουθούν για να περιορισθούν δραστικά και άμεσα τα φαινόμενα απώλειας εσόδων από το Φ.Π.Α., ώστε να αντιμετωπιστεί το δομικό πρόβλημα της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής και γενικότερα της παραοικονομίας στην Ελλάδα.

Συνέβαλαν επίσης ο καθηγητής οικονομικών και βουλευτής Κονέκτικατ, ΗΠΑ Δημήτρης Γιάνναρος και οι ευρωβουλευτές κ. κ. Μαριλένα Κοπά και Άννυ Ποδημάτ.

Η παρούσα πρόταση νόμου είναι πρωτότυπη και καινοτομική ως προς τα επιδιωκόμενα έσοδα του Ελληνικού Δημοσίου, αφού για πρώτη φορά σχέδιο νόμου προτείνει αύξηση των εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού χωρίς νέους φόρους, και μάλιστα με μείωση του ΦΠΑ κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες, ως κίνητρο μέσω της μείωσης φόρου ή της επιστροφής φόρου.

Είναι κοινή πεποίθηση όλων μας ότι ο ελληνικός προϋπολογισμός δεν θα λύσει το δημοσιονομικό του πρόβλημα με την διαρκή επιβολή νέων φόρων, αλλά με τη δραστική αντιμετώπιση του δομικού προβλήματος της φοροδιαφυγής.

Κορυφαία θέση στη διαφυγή εσόδων καταλαμβάνει η υπεξαίρεση χρημάτων του δημοσίου από ΦΠΑ, δεδομένου ότι όσοι δεν τον καταβάλλουν, ιδιοποιούνται χρημάτων του δημοσίου, που τους έχουν εμπιστευτεί τρίτοι.

Έχουν συγκεντρωθεί στοιχεία για τον τρόπο με τον οποίο στις ΗΠΑ πιλοτικά επιτυγχάνουν την αύξηση των εσόδων από αντίστροφο φόρο, μέσω της αύξησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών. Η εφαρμοστική μέθοδος επιτρέπει, σε περίπτωση συναλλαγής μέσω πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών, τον άμεσο και ταυτόχρονο με την αγοροπωλησία ή την συναλλαγή διαχωρισμό του φόρου από το υπόλοιπο ποσό των καταθέσεων, σε ξεχωριστό λογαριασμό.

Ως αποτέλεσμα έχουμε:

α) την άμεση δυνατότητα του δημοσίου να εισπράξει ποσοστό των παρακρατηθέντων φόρων (ΦΠΑ)

β) την πλήρη διαφάνεια στην συναλλαγή, ώστε να αναμένουμε τη μεγάλη αύξηση των φορολογικών εσόδων, τόσο από την πηγή άμεσης φορολογίας εισοδήματος, όσο και από την αύξηση του ΦΠΑ, λόγω δραστηρικής μείωσης της φοροδιαφυγής. Δηλαδή, η ηλεκτρονική συναλλαγή θα δώσει άμεσα και ταυτόχρονα έσοδα από τον ΦΠΑ στο Υπουργείο Οικονομικών μέσω χωριστών λογαριασμών, ενώ θα πολλαπλασιάσει τα συνολικά έσοδα, αφού καμία ηλεκτρονική συναλλαγή δεν μπορεί να αποκρυφτεί, ώστε εκτός του αυξημένου ΦΠΑ, να έχουμε και αύξηση του φόρου εισοδήματος φυσικών ή νομικών προσώπων.

Επειδή το ποσοστό των συναλλαγών μέσω πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών (cash card) είναι στην Ελλάδα πολύ μικρό (9%), είναι αναγκαίο να εφαρμοστούν κίνητρα μείωσης του ΦΠΑ, όταν και μόνο η συναλλαγή θα γίνεται μέσω πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών.

Περίληπτικά οι προτάσεις μας είναι:

1. Εφαρμογή και στην Ελλάδα του ηλεκτρονικού προγράμματος άμεσης και ταυτόχρονης με τις συναλλαγές είσπραξης του ΦΠΑ, με την καθιέρωση χωριστού λογαριασμού ΦΠΑ των εμπορών, απ' όπου το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους θα εισπράττει άμεσα ποσοστό του ΦΠΑ, μέσω λογισμικού προγράμματος, που θα εφαρμόζουν οι τράπεζες για τον αυτόματο διαχωρισμό του ΦΠΑ από το υπόλοιπο ποσό εισπράξεων και την ανάλογη παρακράτηση του ποσοστού υπέρ του Δημοσίου. Αυτό το σύστημα είναι απλό να το εφαρμόσουν και στην Ελλάδα οι εταιρείες που διαχειρίζονται πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες, εφαρμόζεται δε και στις ΗΠΑ με επιτυχία.

2. Προτείνουμε την καθιέρωση μέτρων υποχρεωτικών, πχ τη μείωση του επιτρεπτού ορίου συναλλαγών με μετρητά από 1500 ευρώ σε κάτω από 300 ευρώ, που καθιέρωσε πρόσφατα η Βουλγαρία, αλλά και κινήτρων, όπως η μείωση του ΦΠΑ κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες, σε όσους και μόνο όσους επιλέγουν τη χρήση πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών για τις συναλλαγές τους, ιδιαίτερα για αυτές κάτω των 300 ευρώ, με στόχο, μέσω της αύξησης των ηλεκτρονικών συναλλαγών, να πολλαπλασιαστούν τα έσοδα του κράτους από την ανάλογη μείωση της κλοπής (υπεξαίρεση) του ΦΠΑ, που υπερβαίνει ετησίως τα 12 δις. Ταυτόχρονα, το δημόσιο καθιστά διαφανείς τις συναλλαγές και άμεση και εφικτή την είσπραξη ποσοστού του ΦΠΑ. Η μέθοδος αυτή εφαρμόστηκε στο παρελθόν σε άλλες χώρες, όπως είναι η Ν. Κορέα και η Αργεντινή. Οι μελέτες δείχνουν αύξηση των φορολογικών εσόδων σταδιακά από 2-4% του ΑΕΠ, για κίνητρο μείωσης των φόρων επί των πωλήσεων για 2-5 μονάδες, σε συνδυασμό με τις υποχρεωτικές διατάξεις μείωσης του επιτρεπτού ορίου των συναλλαγών με μετρητά. Αν μάλιστα το bonus της μείωσης του υψηλού ΦΠΑ (23%) καθιερωθεί μόνο για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές, εν όψει του νέου φορολογικού νομοσχεδίου, τότε το Δημόσιο θα έχει την ευκαιρία, χωρίς ουσιαστικά να χάσει ούτε ένα ευρώ, να δοκιμάσει τα επιτυχημένα αυτά συστήματα μέτρων στη χώρα μας.

Άλλωστε, είναι κοινή όλων μας πεποίθηση ότι η πάταξη της φοροκλοπής και της φοροδιαφυγής είναι η μόνη

απομένουσα πηγή νέων φορολογικών εσόδων, που μπορεί να αναμένει το Υπουργείο Οικονομικών, πέραν του αναντίρρητου γεγονότος ότι θα έπρεπε να ήταν εξ αρχής ο κύριος στόχος άντλησης εσόδων, εκ λόγων φορολογικής δικαιοσύνης και κοινωνικής ευαισθησίας των πολιτών μας.

3. Για συναλλαγές μέχρι του προβλεπόμενου ορίου της παραγράφου 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58), οι οποίες αφορούν την αγορά αγαθών ή τη λήψη υπηρεσιών στο εσωτερικό, διενεργούμενες αποκλειστικά με τη χρήση χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών, οι κάτοχοι αυτών συμμετέχουν σε αυτόματη μηνιαία κλήρωση με έπαθλο χρηματικά ποσά που θα πιστώνονται αυτομάτως στις κάρτες τους.

4. Μέρος του ποσού από την ετήσια αύξηση των εσόδων, που θα προέλθουν από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του παρόντος νόμου, θα κατευθυνθεί σε κοινωνικές πολιτικές, με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να αντισταθμιστούν οι μειώσεις των μισθών και των συντάξεων των πλέον οικονομικά αδυνάμων πολιτών και να υλοποιηθούν προγράμματα καταπολέμησης της φτώχειας, αύξησης της απασχόλησης, στήριξης των ανέργων, στήριξης των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας των νέων. Το ποσό αυτό υπολογίζεται : α) για ετήσια αύξηση μέχρι του ποσού των 5 δις ευρώ ποσοστό 20%, β) για το ποσό πάνω από 5 δις έως 10 δις ευρώ ποσοστό 15%, και γ) για το ποσό πάνω από 10 δις ευρώ ποσοστό 10%.

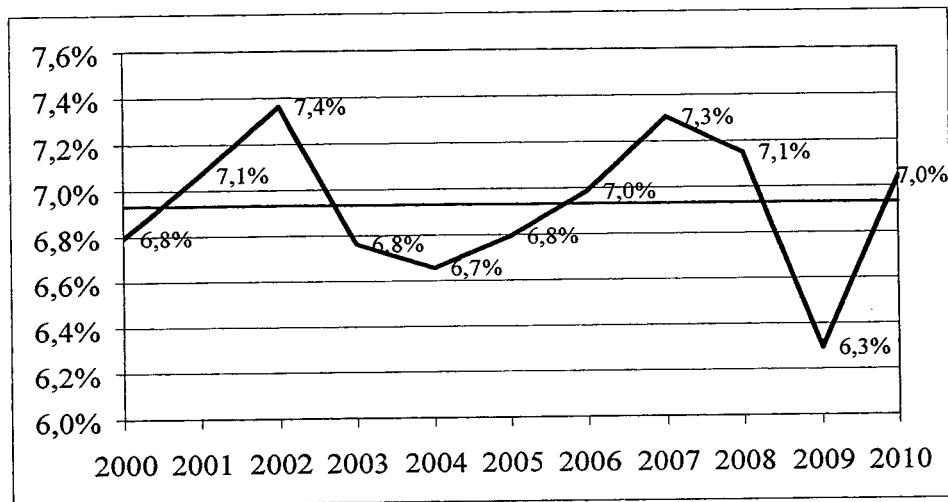
2. Η περίπτωση της Ελλάδας

Στην ενότητα αυτή εξετάζεται το εθνικό φορολογικό σύστημα, με έμφαση κυρίως σε θέματα Φ.Π.Α., καθώς και οι περιορισμοί σε θέματα φορολογίας στο υφιστάμενο ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο. Επίσης, παρουσιάζονται και αναλύονται οι σχετικές αναφορές στη διεθνή βιβλιογραφία γύρω από την παραοικονομία στην Ελλάδα και κατά επέκταση τη φοροδιαφυγή – φοροαποφυγή. Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή εμπειρία, μελετώνται οι προτάσεις – μέτρα που μπορούν να εφαρμοστούν στη χώρα μας για την αύξηση της απόδοσης του ΦΠΑ. Τέλος, διερευνώνται οι υποδομές του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά και ο τρόπος εφαρμογής των προτεινόμενων μέτρων, παρουσιάζοντας και τα αποτελέσματα των ποσοτικών αναλύσεων από την εφαρμογή ενός θεσμικού πλαισίου άμεσης είσπραξης του ΦΠΑ.

2.1 Το φορολογικό καθεστώς στην Ελλάδα, με έμφαση σε θέματα ΦΠΑ

Η έμμεση φορολόγηση επιβάλλεται ομοιόμορφα σε όλους τους καταναλωτές ανεξαρτήτως εισοδήματος με συνέπεια να χαρακτηρίζεται ως περισσότερο άδικη μορφή φορολόγησης σε σχέση με την άμεση φορολόγηση. Στον αντίποδα αυτής της άποψης, το βασικό επιχειρήμα υπέρ της έμμεσης φορολόγησης είναι η ευκολία – σε σχέση με την άμεση – της σύλληψης της φορολογητέας ύλης αλλά και το γεγονός ότι η κατανάλωση, και άρα η φορολογία, αυξάνεται με το εισόδημα.

Διάγραμμα 2.1: Έσοδα από ΦΠΑ ως ποσοστό ΑΕΠ, 2000-2010



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛ.ΣΤΑΤ., Ιδία επεξεργασία.

Σημείωση: Τα μεγέθη είναι σε τρέχουσες τιμές.

Σημαντική παράμετρος της έμμεσης φορολόγησης στην Ελλάδα είναι ο ΦΠΑ που εισήχθη το 1987 και αντικατέστησε μια σειρά από έμμεσους φόρους μεταξύ των οποίων ο Φόρος Κύκλου Εργασιών (ΦΚΕ) και το χαρτόσημο τιμολογίων (Σαρρής και λοιποί, 2004). Ο φόρος αυτός αποτελεί κύρια πηγή εσόδων από έμμεσους φόρους και η συμμετοχή του στα έσοδα του κράτους έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια και έφθασε το 7,0% του ΑΕΠ το 2010 από 6,8% το 2000, ωστόσο με σημαντικές διακυμάνσεις κατά την περίοδο αυτή, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 2.1. Επίσης, παρατηρείται ότι διαχρονικά οι υψηλότερες τιμές εισπραξης ΦΠΑ καταγράφηκαν τα έτη 2002 και 2007 (7,4% και 7,3% αντιστοίχως), που πιθανώς συνδέεται με την επίσημη αλλαγή του νομίσματος της δραχμής σε Ευρώ το 2002 και την καταγραφή υψηλών ρυθμών ανάπτυξης της οικονομίας το 2007.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 του ν. 2859/2000 (Α' 248), ο συντελεστής ΦΠΑ ορίστηκε σε 18% στη φορολογητέα αξία. Κατ' εξαίρεση, για ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες του Παραρτήματος ΙΙΙ του Κώδικα ΦΠΑ, ο συντελεστής φόρου ορίστηκε σε 8% και ο μειωμένος κατά 50% συντε-

λεστής (υπερμειωμένος), που ισχύει για ορισμένα άλλα αγαθά και υπηρεσίες του Παραρτήματος ΙΙΙ του Κώδικα ΦΠΑ, ορίστηκε σε 4%. Για τα νησιά του Αιγαίου πλην Κρήτης (νομοί Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου, Κυκλάδων και τα νησιά του Αιγαίου Θάσο, Σαμοθράκη, Βόρειες Σποράδες και Σκύρο), οι παραπάνω συντελεστές φόρου μειώνονται κατά 30% αντίστοιχα. Το 2005 με τον ν. 3336 (Α' 96) υπήρξε αναπροσαρμογή του ΦΠΑ με τους συγκεκριμένους συντελεστές ΦΠΑ να ισχύουν μέχρι τον Μάρτιο του 2010 (Πίνακας 2.1).

Από τον Ιανουάριο του 2011 και σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 3899/2010 (Α' 212), οι συντελεστές ΦΠΑ ορίζονται ως εξής: ο κανονικός 23%, ο μειωμένος 13% και ο υπερμειωμένος 6,5%, ενώ για τα νησιά του Αιγαίου αναπροσαρμόστηκαν αντίστοιχα σε 16%, 9% και 5%. Στα πλαίσια των προσπάθειών για αύξηση των φορολογικών εσόδων ώστε να αντιμετωπιστεί η δημοσιονομική κρίση της χώρας, η κυβέρνηση είχε προχωρήσει μέσα στο 2010 σε διαδοχικές αυξήσεις του ΦΠΑ με τους ν. 3833 και ν. 3845, όπως φαίνεται στον Πίνακα 2.1.

Πίνακας 2.1: Συντελεστές ΦΠΑ ανά κατηγορία

Χρονική περίοδος	Συντελεστές ΦΠΑ	Διατάξεις
Από 1-04-2005 έως 14-03-2010	19%-9%-4,5% και νησιά 13%-6%-3%	N.3336/2005
Από 15-03-2010 έως 30-06-2010	21%-10%-5% και νησιά 15%-7%-4%	Άρθρο 12, N.3833/2010
Από 01-07-2010 έως 31-12-2010	23%-11%-5,5% και νησιά 16%-8%-4%	Άρθρο 4, N.3845/2010
Από 01-01-2011	23%-13%-6,5% και νησιά 16%-9%-5%	Άρθρο 4, N.3899/2010

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία.

Πίνακας 2.2: Τριμηνιαία έσοδα από ΦΠΑ στην Ελλάδα, 2008-2011 (σε τρέχουσες τιμές)

Έτος	Τριμήνο	ΦΠΑ (εκατ. €)	Σύνολο Έμμεσων Φόρων (εκατ. €)	ΦΠΑ ως ποσοστό Έμμεσων Φόρων (%)
2008	Τριμ. Ι	4327	6563	65,9%
	Τριμ. ΙΙ	4864	7997	60,8%
	Τριμ. ΙΙΙ	4557	7508	60,7%
	Τριμ. ΙV	4496	8154	55,1%
	Σύνολο 2008	18244	30222	
2009	Τριμ. Ι	4430	7511	59,0%
	Τριμ. ΙΙ	3834	6271	61,1%
	Τριμ. ΙΙΙ	4159	6752	61,6%
	Τριμ. ΙV	4159	7757	53,6%
	Σύνολο 2009	16582	28291	
2010	Τριμ. Ι	4334	7938	54,6%
	Τριμ. ΙΙ	4057	6868	59,1%
	Τριμ. ΙΙΙ*	4392	7246	60,6%
	Τριμ. ΙV*	4591	8990	51,1%
	Σύνολο 2010	17374	31042	
2011	Τριμ. Ι*	4539	7063	64,3%
	Τριμ. ΙΙ*	3993	6531	61,1%
	Σύνολο 2011**	17361	30219	
Μέσος Όρος				59,2%

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Σημείωση: * Προσωρινά στοιχεία, ** Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015.

Σε επίπεδο Κρατικού Προϋπολογισμού, ο ΦΠΑ αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων, αφού κατά τη διάρκεια της περιόδου 2008-2011 απέφερε κατά μέσο όρο το 29,4% των συνολικών εσόδων του Κρατικού Προϋπολογισμού και το 31,2% των συνολικών εσόδων του Τακτικού Προϋπολογισμού. Η διαμόρφωση ανά τρίμηνο των έμμεσων φόρων από ΦΠΑ παρουσιάζεται στον Πίνακα 2.2. Ο ΦΠΑ αποτελεί κατά μέσο όρο το 59,2% των έμμεσων φόρων

κατά την περίοδο 2008-2011. Οι συνεχείς αυξήσεις των συντελεστών ΦΠΑ είχαν ως αποτέλεσμα στο πρώτο μισό του 2011 τα μέσα έσοδα τριμήνου να ανέλθουν σε 4.266 εκατ. Ευρώ έναντι 4.195 εκατ. το 2010 και 4.132 εκατ. το 2009, αυξημένα κατά 1,6% και 3,2%, αντίστοιχα. Αντίθετα, σε σχέση με το πρώτο εξάμηνο του 2008, όταν η ελληνική οικονομία δεν είχε εισέλθει ακόμα σε ύφεση, τα έσοδα του 2011 είναι μειωμένα κατά 7,11%.

Πίνακας 2.3: Αποδοτικότητα εισπραξης ΦΠΑ για το έτος 2008

Χώρα	ΦΠΑ/ΙΚ	Συντελεστής ΦΠΑ	Αποδοτικότητα ΦΠΑ ¹
Αυστρία	14,79	20,00	0,74
Βέλγιο	13,45	21,00	0,64
Καναδάς	4,80	5,00	0,96
Τσεχία	14,20	19,00	0,75
Φινλανδία	16,27	22,00	0,74
Γαλλία	12,27	19,60	0,63
Γερμανία	12,48	19,00	0,66
Ελλάδα	9,74	19,00	0,51
Ουγγαρία	14,28	20,00	0,71
Ιρλανδία	13,94	21,00	0,66
Ιταλία	10,09	20,00	0,50
Ιαπωνία	4,27	5,00	0,85
Κορέα	7,80	10,00	0,78
Ολλανδία	15,96	19,00	0,84
Πολωνία	12,77	22,00	0,58
Πορτογαλία	12,55	21,00	0,60
Ισπανία	9,04	16,00	0,57
Σουηδία	19,77	25,00	0,79
Ελβετία	6,58	7,60	0,87
Ηνωμένο Βασίλειο	9,92	17,50	0,57
Μέσος Όρος των παραπάνω κρατών, εκτός Ελλάδας	11,85	17,35	0,71

1. Δείκτης εσόδων από ΦΠΑ προς Ιδιωτική Κατανάλωση
2. Η Αποδοτικότητα ΦΠΑ ορίζεται ως: [(Δείκτης εσόδων από ΦΠΑ/ Ιδιωτική Κατανάλωση)/Συντελεστής ΦΠΑ]

Πηγή: OECD Economic Surveys: Greece, 2011.

Σύμφωνα με μελέτη του ΟΟΣΑ (OECD, 2011), η Ελλάδα δεν εισπράττει περίπου το 30% του οφειλόμενου ΦΠΑ, όταν ο μέσος όρος της Ε.Ε. είναι περίπου 12% (OECD, 2011). Ο Πίνακας 2.3 παρουσιάζει την αποδοτικότητα της χώρας στην εισπράξη ΦΠΑ σε σχέση με άλλες χώρες του ΟΟΣΑ. Παρατηρείται ότι με στοιχεία του 2008 παραμένει χαμηλή (0,51) σε σχέση με τον μέσο όρο (0,71), ενώ παρουσιάζει τη δεύτερη χαμηλότερη αποδοτικότητα συγκριτικά με τις άλλες χώρες. Σύμφωνα με την ίδια μελέτη «αν η Ελλάδα μπορούσε να εισπράξει τον ΦΠΑ, τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων με την ίδια αποδοτικότητα όπως άλλες χώρες του ΟΟΣΑ, αυτό θα αύξανε τα φορολογικά της έσοδα κατά περίπου 4,75% του Α-ΕΠ ετησίως» (OECD, 2011, σελ. 85).

Στοιχεία Ευρωπαϊκού Θεσμικού Πλαισίου για τον ΦΠΑ

Το 2006 ψηφίστηκε η Οδηγία 2006/112/ΕΚ του Συμβουλίου, σχετικά με το κοινό σύστημα ΦΠΑ. Η οδηγία είχε ως στόχο τη θέσπιση ενός κοινού συστήματος ΦΠΑ στα κράτη μέλη της ΕΕ. Σύμφωνα με την Οδηγία, το κοινό σύστημα θα πρέπει να καταλήξει σε ουδετερότητα ως προς τον ανταγωνισμό, ακόμη και αν οι συντελεστές και οι απαλλαγές δεν εναρμονίζονται πλήρως. Αυτό ουσιαστικά σημαίνει ότι στο έδαφος κάθε κράτους - μέλους παρόμοια αγαθά και υπηρεσίες θα πρέπει να υπόκεινται στην ίδια φορολογική επιβάρυνση. Η διατύπωση αυτή δημιουργεί ένα γενικότερο περιορισμό σε ό,τι αφορά την πιθανή εφαρμογή έκπτωσης ΦΠΑ στις συναλλαγές μέσω καρτών, καθώς με ένα τέτοιο μέτρο τίθενται θέματα ουδετερότητας ως προς τον ανταγωνισμό.

Σε γενικές γραμμές, η οδηγία περιγράφει τις περιπτώσεις αγαθών και υπηρεσιών στις οποίες δύνανται να εφαρμοστούν μειωμένοι συντελεστές ΦΠΑ, καθώς και τις περιπτώσεις που είναι δυνατή η απαλλαγή από το καθεστώς ΦΠΑ. Αντίθετα, φαίνεται να μην προβλέπει την περίπτωση έκπτωσης ποσοστού του ΦΠΑ, χωρίς όμως να απορρίπτει άμεσα μια τέτοια δυνατότητα.

Σημαντική είναι η αναφορά που εμπεριέχεται σχετικά με ειδικά μέτρα που μπορεί να εφαρμόσει κάθε κράτος μέλος. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι: «Είναι σκόπιμο τα κράτη - μέλη να έχουν τη δυνατότητα, εντός ορισμένων ορίων και με ορισμένες προϋποθέσεις, να λαμβάνουν ή να διατηρούν ειδικά μέτρα κατά παρέκκλιση από την παρούσα οδηγία, με σκοπό την απλοποίηση της εισπράξης του φόρου και την αποτροπή ορισμένων μορφών φοροδιαφυγής ή φοροαποφυγής». Εάν λοιπόν θεωρηθεί ότι η βάση του μέτρου της έκπτωσης ΦΠΑ στις συναλλαγές μέσω καρτών είναι η αντιμετώπιση της φοροαποφυγής και ο βασικός στόχος είναι η αύξηση των εσόδων από ΦΠΑ, τότε βάσει της παραπάνω διατύπωσης ίσως να μπορούν να αρθούν οι θεσμικοί περιορισμοί εφαρμογής του μέτρου.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η οδηγία 2006/112/ΕΚ τροποποιήθηκε από τις παρακάτω οδηγίες: 2006/138/ΕΚ, 2007/75/ΕΚ, 2008/8/ΕΚ, 2008/117/ΕΚ, 2009/47/ΕΚ, 2009/69/ΕΚ, 2009/162/ΕΕ, 2010/23/ΕΕ, 2010/45/ΕΕ και 2010/88/ΕΕ. Επίσης, το 2011 εκδόθηκε ο εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 282/2011 του Συμβουλίου, για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2006/112/ΕΚ σχετικά με το κοινό σύστημα ΦΠΑ. Όπως συγκεκριμένα αναφέρει ο κανονισμός, η οδηγία 2006/112/ΕΚ θεσπίζει κανόνες που σε ορισμένες περιπτώσεις υπόκεινται σε διαφορετική ερμηνεία από τα κράτη μέλη. Συνεπώς, γι' αυτές

τις περιπτώσεις που παρουσιάζονται ή ενδέχεται να παρουσιαστούν αποκλίσεις ως προς την εφαρμογή, θεωρήθηκε απαραίτητη η θέσπιση κοινών διατάξεων για την εξασφάλιση ομοιόμορφης εφαρμογής της οδηγίας.

Ένα στοιχείο του κανονισμού που παρουσιάζει ενδιαφέρον, σχετικά με τις συναλλαγές μέσω καρτών, αφορά στις περιπτώσεις που απαιτείται προμήθεια από τον προμηθευτή αγαθών ή τον παρέχοντα υπηρεσίες για τη διαχείριση της πληρωμής με πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο κανονισμός ορίζει ότι το ποσό αυτό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της βάσης επιβολής του ΦΠΑ. Αυτό θα πρέπει να ληφθεί υπόψη στον σχεδιασμό πολιτικής έκπτωσης ΦΠΑ ή επιστροφής μέρους της προμήθειας διαχείρισης των πληρωμών μέσω καρτών.

Στοιχεία για την παραοικονομία στην Ελλάδα και την ΕΕ

Ως βασικός ορισμός της παραοικονομίας, νοείται το τμήμα εκείνο της νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας που διενεργείται όμως έξω από τον έλεγχο των αρχών και σε καμία περίπτωση δεν συμπεριλαμβάνει παράνομες δραστηριότητες και έγκλημα. Η παραοικονομία χωρίζεται σε δύο βασικές κατηγορίες (α) την αδήλωτη εργασία και (β) την ελλιπή καταγραφή των συναλλαγών. Στην πρώτη περίπτωση αναφερόμαστε στις αμοιβές εργασίας που δεν δηλώνονται στην εφορία από τους εργαζομένους ή τους εργοδότες με σκοπό την αποφυγή της καταβολής φόρων και λοιπών εισφορών. Η δεύτερη περίπτωση αφορά σε συναλλαγές που διενεργούνται χωρίς να καταγράφονται (π.χ. πωλήσεις χωρίς αποδείξεις) και σε αυτή την περίπτωση οι απώλειες για τα κρατικά έσοδα, τόσο σε άμεσους όσο και έμμεσους (π.χ. ΦΠΑ) φόρους, είναι σημαντικές. Ενώ στην περίπτωση της αδήλωτης εργασίας, προκύπτουν άμεσα οικονομικά οφέλη και για τους δύο συναλλασσόμενους (εργοδότη και εργαζόμενο), στην περίπτωση των μη καταγεγραμμένων συναλλαγών, το όφελος είναι σαφώς μεγαλύτερο για τον πωλητή που αποφεύγει τόσο το ΦΠΑ, όσο και την άμεση φορολογία, και πολύ μικρότερο για τον αγοραστή που σε κάποιες περιπτώσεις επωφελείται από την αποφυγή ενός τμήματος του ΦΠΑ.

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη (Schneider, 2011) στο σύνολο της Ευρώπης, εκτιμάται ότι περίπου τα 2/3 της παραοικονομίας αφορούν στην αδήλωτη εργασία, ενώ το υπόλοιπο 1/3 αφορά σε συναλλαγές που δεν καταγράφονται. Μάλιστα, σε ό,τι αφορά τα μέτρα που έχουν ληφθεί στην Ευρώπη για την καταπολέμηση της παραοικονομίας, εκτιμάται ότι περίπου το 60% αυτών αφορούν στην αδήλωτη εργασία, το 25% στις συναλλαγές μεταξύ εταιρειών-καταναλωτών και το υπόλοιπο 15% στις συναλλαγές μεταξύ εταιρειών (Schneider, 2011).

Η παραοικονομία έχει αρνητικές επιπτώσεις για τον Κρατικό Προϋπολογισμό, αλλά και την κοινωνία γενικότερα. Κατά κύριο λόγο, το Κράτος έχει διαφυγόντα έσοδα από άμεσους και έμμεσους φόρους, αλλά και από ασφαλιστικές και άλλες εισφορές. Ταυτόχρονα, δημιουργούνται συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού, καθώς τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω τέτοιων διαδικασιών είναι πολλές φορές οικονομικότερα απ' ό,τι αν οι συναλλαγές ακολουθούσαν τις νόμιμες διαδικασίες και επιβαρύνονταν με τους ανάλογους φόρους. Από την άλλη, δεν πρέπει να παραβλεφθεί το γεγονός ότι υπάρχουν και έμμεσες θετικές επιπτώσεις, κα-

θώς εκτιμάται ότι τα 2/3 του εισοδήματος που προκύπτουν, από την παραοικονομία, επιστρέφει τελικά και διακινείται μέσω της επίσημης οικονομικής δραστηριότητας (Schneider, 2011). Μάλιστα, σύμφωνα με δημοσίευμα (Η Καθημερινή, 16/6/2011), ο Αυστριακός ακαδημαϊκός Dr. F. Schneider υποστήριξε ότι η μεγάλη παραοικονομία λειτουργεί ως σταθεροποιητικός παράγοντας στην παρούσα οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα, καθώς συνιστά τη μοναδική διέξοδο για μεγάλα κομμάτια του πληθυσμού. Ταυτόχρονα, ο ίδιος υποστήριξε ότι οι απώλειες δημόσιων εσόδων εξαιτίας της παραοικονομίας δεν είναι τόσο σημαντικές, καθώς, όπως αναφέρθηκε, εκτιμά ότι τα 2/3 της «μαύρης» οικονομίας επανέρχονται στην πραγματική οικονομία, κυρίως μέσω της κατανάλωσης.

Αν επικεντρωθούμε στο τμήμα της παραοικονομίας που αφορά στις συναλλαγές που δεν καταγράφονται επίσημα, τότε ένα σημαντικό δεδομένο είναι ότι η χρήση των μετρητών αποτελεί ίσως τον σημαντικότερο παρά-

γοντα που διευκολύνει το φαινόμενο. Αντίθετα, ένα βασικό μέτρο που έχει χρησιμοποιηθεί και λειτουργήσει ιδιαίτερα αποτελεσματικά (βλέπε περιπτώσεις Αργεντινής, Κολομβίας και Νότιας Κορέας), είναι η επέκταση της χρήσης ηλεκτρονικών συναλλαγών, με έμφαση στις πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες. Η χρήση των ηλεκτρονικών συναλλαγών μπορεί να αποτελέσει ένα δυναμικό αποτρεπτικό παράγοντα στη μη καταγραφή των συναλλαγών και, όπως έχει αποδειχτεί, οι χώρες με υψηλά ποσοστά χρήσης πιστωτικών καρτών (π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο και Ολλανδία) παρουσιάζουν χαμηλότερο ποσοστό παραοικονομίας από τις άλλες (Πίνακας 2.4). Αυτό τεκμηριώνεται και από τον Schneider (Schneider, 2011), όπου εκτίμησε ότι υπάρχει σημαντικός αρνητικός βαθμός συσχέτισης μεταξύ των δύο παραπάνω στοιχείων και συγκεκριμένα -0,77. Επίσης, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παραπάνω ανάλυσης, προκύπτει ότι 10% αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών δύναται να επιφέρει μείωση της παραοικονομίας κατά 4 έως 6 μονάδες.

Πίνακας 2.4: Ηλεκτρονικές συναλλαγές και παραοικονομία, 2010

	Κατά κεφαλήν μέσος αριθμός ηλεκτρονικών συναλλαγών ανά έτος	Ποσοστό παραοικονομίας
Ελβετία	<i>Μη διαθέσιμα</i>	8,1%
Αυστρία	270,20	8,2%
Λουξεμβούργο	<i>Μη διαθέσιμα</i>	8,4%
Ολλανδία	323,35	10,0%
Ηνωμένο Βασίλειο	266,88	10,7%
Γαλλία	263,02	11,3%
Ιρλανδία	153,66	13,0%
Γερμανία	212,07	13,9%
Φινλανδία	306,38	14,0%
Δανία	284,06	14,0%
Σουηδία	331,65	15,0%
Νορβηγία	<i>Μη διαθέσιμα</i>	15,1%
Σλοβακία	83,18	16,4%
Δημοκρατία της Τσεχίας	89,47	16,7%
Βέλγιο	219,32	17,4%
Πορτογαλία	161,54	19,2%
Ισπανία	121,60	19,4%
Ιταλία	66,23	21,8%
Ουγγαρία	88,50	23,3%
Σλοβενία	163,44	24,3%
Πολωνία	61,00	25,4%
Ελλάδα	16,40	25,4%
Μάλτα	73,77	26,0%
Κύπρος	114,10	26,2%
Λετονία	99,77	27,3%
Τουρκία	<i>Μη διαθέσιμα</i>	28,3%
Εσθονία	211,17	29,3%
Λιθουανία	69,23	29,7%
Ρουμανία	14,41	29,8%
Κροατία	<i>Μη διαθέσιμα</i>	29,8%
Βουλγαρία	11,61	32,6%

Πηγή: VISA Hellas

Σε ό,τι αφορά τη χώρα μας, παρουσιάζει ένα από τα υψηλότερα ποσοστά παραοικονομίας σε σχέση με το ΑΕΠ. Συγκεκριμένα, το ποσοστό αυτό για το 2010 ήταν 25,4% και οι εκτιμήσεις για το 2011 είναι 24,3% (Πίνακας 2.5). Επίσης, παλαιότερες μελέτες παρουσιάζουν στοιχεία για την παραοικονομία ακόμα υψηλότερα που ξεπερνούν τα επίπεδα του 28% για την περίοδο 2000-2003 (Katsios, 2006). Στην Ελλάδα, τα υψηλά επίπεδα φορολογίας, σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα του θεσμικού πλαισίου και του φορολογικού συστήματος, τη γραφειοκρατία, αλλά και το γεγονός ότι η παραοικονομία αποτελεί 'παράδοση', εξηγούν έως ένα βαθμό τη γιγάντωση της παραοικονομίας (SchneiderΠ, 2011; Katsios,

2006). Σε σχέση με τις χώρες του ΟΟΣΑ, η Ελλάδα βρίσκεται στη 10η θέση σε ό,τι αφορά το ποσοστό της παραοικονομίας στο ΑΕΠ, ενώ σύμφωνα με δημοσιευμένα στοιχεία (Η Καθημερινή, 16/6/2011) η παραοικονομία στη ζώνη του ΟΟΣΑ ανέρχεται στο 13,4% του ΑΕΠ.

Ακόμη, σε κάθε περίπτωση, τα ποσοστά παραοικονομίας για την Ελλάδα βρίσκονται πολύ πάνω από τον μέσο όρο της ΕΕ27 που για το 2010 ήταν 19,6% και για το 2011 εκτιμάται ότι θα είναι 19,2%. Επίσης, σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ΕΕ27, η Ελλάδα βρίσκεται στην 8η θέση σε επίπεδα παραοικονομίας, μετά τη Βουλγαρία, Ρουμανία, Λιθουανία, Εσθονία, Λετονία, Κύπρο και Μάλτα.

Πίνακας 2.5: Στοιχεία παραοικονομίας στην Ελλάδα και την ΕΕ27

		ΑΕΠ (εκατ. €)	Παραοικονομία (εκατ. €)	Μέσο Ποσοστό Παραοικονομίας
				(1)
2008	Ελλάδα	236.917	57.571	24,3%
	ΕΕ27	12.470.515	1.890.165	19,3%
2009	Ελλάδα	235.017	58.754	25,0%
	ΕΕ27	11.749.997	1.849.020	19,8%
2010	Ελλάδα	230.173	58.464	25,4%
	ΕΕ27	12.246.984	1.885.194	19,6%
2011 (εκτιμήσεις)	Ελλάδα	222.788	54.137	24,3%
	ΕΕ27	12.618.309	1.906.619	19,2%

⁽¹⁾ Το μέσο ποσοστό της παραοικονομίας για την ΕΕ27 προκύπτει ως ο μέσος όρος των ποσοστών για τα κράτη μέλη και όχι ως ποσοστό της αξίας της παραοικονομίας προς το συνολικό ΑΕΠ.

Πηγή: Schneider, 2011.

Ένα σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να αναφερθεί είναι η αρνητική συσχέτιση που υφίσταται μεταξύ της αυξημένης φορολογίας και της παραοικονομίας. Σε γενικές γραμμές, η αύξηση των φορολογικών μέτρων οδηγεί ταυτόχρονα στην αύξηση της παραοικονομίας. Μάλιστα, ο Dr. F. Schneider φαίνεται να υποστηρίζει (Η Καθημερινή, 16/6/2011) ότι είναι λάθος μια περαιτέρω αύξηση της φορολογίας στην Ελλάδα, η οποία θα οδηγήσει άμεσα ή έμμεσα στη αύξηση της παραοικονομίας και σε αντίθετα αποτελέσματα όσον αφορά τη μείωση του δημόσιου χρέους. Επίσης, εκτιμάται ότι η αύξηση των συντελεστών ΦΠΑ τα τελευταία χρόνια έχει συμβάλει αρνητικά στην αύξηση της παραοικονομίας.

Η επέκταση της χρήσης των ηλεκτρονικών συναλλαγών γενικότερα, καθώς και των συναλλαγών με χρήση καρτών, αποτελούν βασικά μέτρα που δύνανται να συμβάλουν σημαντικά στην αντιμετώπιση της παραοικονομίας. Είναι ενδιαφέρον το ότι η χώρα μας παρουσιάζει το υψηλότερο ποσοστό τερματικών (Point of Sales – POS) στην Ευρώπη και συγκεκριμένα ο δείκτης αυτός είναι 45 τερματικά/1.000 άτομα. Αντίθετα, η Ελλάδα βρίσκεται στα

χαμηλότερα επίπεδα ηλεκτρονικών συναλλαγών και συναλλαγών με κάρτες. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία, έχουμε κατά μέσο όρο περίπου 17 κατά κεφαλήν ηλεκτρονικές συναλλαγές, εκ των οποίων περίπου 8 αφορούν συναλλαγές με κάρτες. Τα παραπάνω χαρακτηριστικά δημιουργούν ιδανικές συνθήκες για την επέκταση και την αποτελεσματική χρήση του μέτρου (SchneiderΠ, 2011).

Σε ό,τι αφορά τις μη καταγεγραμμένες συναλλαγές στη χώρα μας, αυτές παρουσιάζονται εντονότερα κυρίως στους παρακάτω τομείς: Μικρά εστιατόρια (π.χ. σε τουριστικές περιοχές) που δεν δέχονται κάρτες, μικρά εμπορικά καταστήματα που η πλειονότητα των συναλλαγών γίνεται με μετρητά, υπηρεσίες υγείας και κυρίως ιδιώτες γιατροί, ταξί και μεταφορές γενικότερα κλπ. (SchneiderΠ, 2011). Τα βασικά μέτρα που θα ληφθούν από το 2012 και αναμένεται να επιφέρουν κάποια θετικά αποτελέσματα είναι ο περιορισμός της χρήσης μετρητών σε συναλλαγές άνω των 1.500 ευρώ, καθώς και η υποχρεωτική χρήση της "φοροκάρτας".

2.2 Διεθνής εμπειρία - Προτάσεις εφαρμογής στην Ελλάδα

Πριν προχωρήσουμε στις πιθανές προτάσεις-μέτρα που θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στη χώρα μας για την αύξηση της απόδοσης του ΦΠΑ, καλό θα είναι να δούμε το πρόβλημα σε πιο διευρυμένη βάση, καθ' ότι θέματα φοροδιαφυγής αντιμετωπίζουν όχι μόνο η Ελλάδα, αλλά η Ευρώπη και όλος ο κόσμος. Η εικόνα αυτή, σε συνδυασμό με μέτρα και πολιτικές που εφαρμόστηκαν για την αύξηση των φορολογικών εσόδων γενικά, και από τον ΦΠΑ ειδικότερα (και που περιγράφηκαν σε προηγούμενο κεφάλαιο), θα μας δώσει πιθανές απαντήσεις και προτάσεις για επίλυση όχι μόνο του συγκεκριμένου προβλήματος της μη απόδοσης του ΦΠΑ αλλά και γενικότερα για την αύξηση των φορολογικών εσόδων του κράτους σε μία ομολογουμένως δύσκολη περίοδο.

Όπως ήδη ανεφέρθη παραπάνω, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη της ATKearney (Schneider, 2011) η ύφεση σε συνδυασμό με την αύξηση των συντελεστών του ΦΠΑ έχει οδηγήσει σε αύξηση της παραοικονομίας και άρα φοροδιαφυγής που έχει φθάσει στην ΕΕ-27 στα προ κρίσεως επίπεδα. Η μελέτη τονίζει ότι υπάρχει ισχυρή σχέση αιτιότητας μεταξύ του ύψους των φορολογικών συντελεστών μίας χώρας και του μεγέθους της παραοικονομίας και άρα της φοροδιαφυγής.

Άμεσα μέτρα που στοχεύουν στη μείωση της αδήλωτης εργασίας, όπως η θεσμοθέτηση αυστηρών ποινών για τους παραβάτες, έχουν αποτέλεσμα, αλλά από μόνα τους δεν είναι αρκετά. Μερικά από τα πλέον ισχυρά και αποδοτικά μέτρα για την καταπολέμηση της παραοικονομίας, και κατά συνέπεια της φοροδιαφυγής, είναι τα λεγόμενα έμμεσα μέτρα, μας πληροφορεί ο διακεκριμένος καθηγητής Freidrich Schneider του πανεπιστημίου Johannes Kepler στην Αυστρία και συγγραφέας της πρόσφατης μελέτης της ATKearney (Schneider, 2011). Ο Schneider υπογραμμίζει ότι τέτοια έμμεσα μέτρα είναι: α) αναδιοργάνωση του φορολογικού συστήματος καθώς και αυτού της κοινωνικής πρόνοιας, ώστε να γίνουν απλούστερα και κατά συνέπεια αποδοτικότερα και άρα φθηνότερα, β) ενιαίος φορολογικός συντελεστής για ιδιώτες και επιχειρήσεις, γ) μείωση κοινωνικών εισφορών ώστε να αποθαρρυνθεί η φοροαποφυγή, δ) μείωση των συντελεστών ΦΠΑ και ε) περιορισμός της χρήσης μετρητών.

Πράγματι, η χρήση μετρητών είναι, ίσως, ο μεγαλύτερος σύμμαχος της φοροδιαφυγής. Ο καθηγητής Schneider διαπίστωσε ότι μία αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών κατά 10% μπορεί να οδηγήσει σε μείωση της παραοικονομίας έως και 5%. Ένα ακόμα σημαντικό στοιχείο της έρευνας του Schneider είναι ότι χώρες με περισσότερες ηλεκτρονικές συναλλαγές έχουν μικρότερη φοροδιαφυγή. Είδαμε σε προηγούμενο κεφάλαιο ότι η Κολομβία και Αργεντινή θεσμοθέτησαν ως κίνητρο μία μείωση του ΦΠΑ σε αγορές λιανικής που εκτελούνται ηλεκτρονικά και όχι με μετρητά. Η Νότιος Κορέα προσφέρει στους πολίτες της φοροαπαλλαγή ή επιστροφή ενός ποσού όταν η χρήση πιστωτικής κάρτας ξεπερνά το 20% του ατομικού εισοδήματος και η χρήση χρεωστικής το 25%.

Η μελέτη της ATKearney (Schneider, 2011) επισημαίνει μέτρα που έχουν ληφθεί και σε άλλες χώρες, σχετιζόμενα με προσπάθειες μείωσης της φοροδιαφυγής περισσότερο, παρά συγκεκριμένα με την απόδοση του ΦΠΑ. Ό-

μως, τέτοια μέτρα έχουν άμεσο αντίκτυπο και στον ΦΠΑ, μιας και πρόκειται για αγαθά και υπηρεσίες που υπόκεινται σε ΦΠΑ. Έτσι λοιπόν, σε Αυστρία, Τουρκία και Αγγλία, εφαρμόστηκαν πρακτικές ηλεκτρονικού εισιτηρίου και ηλεκτρονικής στάθμευσης, ενέργειες που, σύμφωνα με τη μελέτη, αποτελούν τα πρώτα βήματα προς την κατεύθυνση της αντιμετώπισης του τεράστιου δυναμικού των μικροπληρωμών.

Σύμφωνα με την ανωτέρω μελέτη, ο μεγάλος αριθμός συναλλαγών, που αφορά μικροποσά όπως ταξί, ένα γρήγορο γεύμα, σύντομη διαμονή σε ξενοδοχείο, ένας καφές, θέση στάθμευσης, διόδια, βενζίνη, καθημερινά ψώνια στο σουπερμάρκετ, επίσκεψη στο γιατρό, δικηγόρο, κομμωτήριο, γυμναστήριο κλπ, φθάνει έως και το 30% της παραοικονομίας, πράγμα που σημαίνει ότι, αν το όριο για χρήση μετρητών κατέβει από τις, π.χ., €3.000 στα €1.500, δεν θα «πιάσει» αυτό το 30% το οποίο αφορά μικροποσά, τα οποία όμως επαναλαμβάνονται πολλές φορές καθημερινά και, αθροιστικά, αποτελούν μεγάλο μέρος διαφυγόντων εσόδων. Η χρήση κάρτας εδώ θα βοηθήσει καταλυτικά.

Η μελέτη καταλήγει σε γενικές προτάσεις και μέτρα όπως: βελτίωση της λειτουργίας και επιβολής των νόμων, δημιουργία «φορολογικής συνειδήσεως», μείωση της γραφειοκρατίας, προσφορά φορολογικών κινήτρων και μείωση του βάρους των κοινωνικών εισφορών και, το κυριότερο που ενδιαφέρει άμεσα την εργασία αυτή, διεύρυνση των ηλεκτρονικών συναλλαγών σε οικονομικές δραστηριότητες που παραδοσιακά χρησιμοποιούν μετρητά μέσω της αποθάρρυνσης χρήσεως μετρητών και επιβράβευσης χρήσεως κάρτας (πιστωτικής ή χρεωστικής).

Ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει από δεδομένα του ΟΟΣΑ είναι ότι, ενώ η Ελλάδα έχει από τους υψηλότερους συντελεστές ΦΠΑ (23%) στις χώρες της ΕΕ-27 (μέσος όρος 18,5%), έχει ταυτοχρόνως από τα υψηλότερα ποσοστά παραοικονομίας και άρα φοροδιαφυγής (25% έναντι 19% της ΕΕ-27), στοιχείο που φαίνεται να επιβεβαιώνει την προαναφερθείσα μελέτη ότι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές ωθούν και ενισχύουν τη φοροδιαφυγή.

Στην Αργεντινή παρατηρήθηκε ότι ένας φόρος επί των συναλλαγών με πιστωτικές ή χρεωστικές κάρτες (financial transfer tax) ύψους 0,6% για κάθε συναλλασσόμενο είχε το αρνητικό αποτέλεσμα της αύξησης των συναλλαγών εκτός τραπεζικού συστήματος, δηλαδή αύξησε τη χρήση μετρητών με αποτέλεσμα λιγότερες αποδείξεις και άρα μεγαλύτερη φοροδιαφυγή και μικρότερη φυσικά απόδοση του ΦΠΑ.

Από τις χώρες που μελετήσαμε είδαμε ότι τα μέτρα στη Νότια Κορέα δείχνουν να είναι τα πλέον πετυχημένα, διότι αποτελούν έναν συνδυασμό μέτρων και δεν είναι μεμονωμένα και αποσπασματικά. Έτσι η Κορέα με συντελεστή ΦΠΑ μόνο 10% πέτυχε, όπως είδαμε στον ανάλογο πίνακα, να έχει δείκτη εσόδων ΦΠΑ για το έτος 2005 που υπερβαίνει το 70% και αποτελεί τον πέμπτο υψηλότερο δείκτη στις χώρες του ΟΟΣΑ, ξεπερνώντας κατά πολύ τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ και της ΕΕ-15. Αντίθετα, η χώρα μας βρίσκεται στον αντίποδα, όσον αφορά στα έσοδα, με πολύ υψηλότερο συντελεστή ΦΠΑ και πολύ χαμηλό δείκτη εσόδων, μόλις 47%.

Δεν είναι λοιπόν περίεργο που, παρά την άνοδο των φορολογικών συντελεστών την τελευταία διετία, τα φορολογικά έσοδα όχι μόνο δεν αυξάνουν στον βαθμό που

αναμενόταν αλλά, σε μερικές περιπτώσεις, μειώνονται κιάλας. Δεδομένης της υφέσεως και άρα της συρρικνώσεως της «πίτας» (μείωση ζήτησης, μείωση συναλλαγών), η οποία φορολογείται, το αποτέλεσμα αυτό είναι αναμενόμενο. Η προσπάθεια αύξησης των εσόδων μπορεί να γίνει μέσω μείωσης των φορολογικών συντελεστών, κίνηση που θα δώσει ώθηση σε επένδυση και κατανάλωση, οι οποίες τώρα βρίσκονται σε πολύ χαμηλά επίπεδα και χρειάζονται απεγνωσμένα ενίσχυση. Όπως τονίζει η μελέτη της ATKearney, (2011), ένας συνδυασμός χαμηλότερων φορολογικών συντελεστών και αυξημένης χρήσεως καρτών, σε συνδυασμό με καλλίτερη διαχείριση των εσόδων από φόρους θα βοηθήσει στην αύξηση της εμπιστοσύνης των πολιτών –που συνεπάγεται και αυξημένη φορολογική συνειδηση– και άρα την αύξηση επενδύσεων και κατανάλωσης και μείωση της φοροδιαφυγής. Αντίθετα, η συνεχής μεταβολή προς τα άνω των φορολογικών συντελεστών ενισχύει το κλίμα καχυποψίας και άρα, έχουμε αύξηση φοροδιαφυγής, ελαττώνει την οικονομική δραστηριότητα και αυξάνει τη διαφυγή στο εξωτερικό κεφαλαίων, φυσικού και ανθρωπίνου, με αποτέλεσμα να βοηθήσουμε τις άλλες οικονομίες αντί της δικής μας που τόσο το έχει ανάγκη.

Αν παραλληλίσουμε το Κράτος με μία επιχείρηση, μπορούμε να πούμε ότι όπως μία επιχείρηση στα πρόθυρα χρεοκοπίας το πρώτο που προσπαθεί να μειώσει είναι οι δαπάνες της, έτσι και το Κράτος οφείλει να κάνει το ίδιο. Επίσης, μία επιχείρηση θα προσπαθήσει να αυξήσει τα έσοδά της. Αυτό δεν θα το κάνει όμως μέσω αύξησης των τιμών (το αντίστοιχο της αύξησης φόρων για το Κράτος), διότι απλούστατα θα μειωθεί η ζήτηση και άρα θα χάσει πελατεία και έσοδα. Ακριβώς δηλαδή αυτό που παρατηρείται σήμερα με την αύξηση των φορολογικών συντελεστών που οδηγούν σε μείωση εσόδων και σε έναν ουσιαστικά φαύλο κύκλο, μειωμένων εσόδων που οδηγούν σε αύξηση φόρων και αυτοί με τη σειρά τους σε περαιτέρω μειωμένα έσοδα από μειωμένη δραστηριότητα και άρα μεγαλύτερη ύφεση. Η αύξηση των εσόδων σε μία επιχείρηση θα γίνει μέσω καινοτομίας και επιχειρηματικότητας, προσφέροντας νέα ή καλλίτερα προϊόντα και υπηρεσίες, δηλαδή με ανάπτυξη, το ίδιο που καλείται να κάνει και ένα κράτος.

Η Κορέα στις αρχές του 1990 βρισκόταν σε παρόμοια κατάσταση με την Ελλάδα του σήμερα και το ΔΝΤ είχε επέμβει στη χώρα. Έσπασε τον φαύλο κύκλο της ύφεσης, δίνοντας φορολογικά κίνητρα στις ιδιωτικές επιχειρήσεις, δηλαδή μείωσε τους φόρους στις καταθέσεις και άλλες επενδυτικές δραστηριότητες (ακίνητα, κλπ.) και σε συνδυασμό με τον μηδενικό συντελεστή ΦΠΑ (0%) στις εξαγωγές της², δόθηκε μεγάλη ώθηση στην επένδυση που ώθησε την ανάπτυξη και εκτόξευσε τις εξαγωγές (PKF, 2011).

Όπως δείχνουν δεδομένα από τον ΟΟΣΑ, χώρες με μεγαλύτερο μερίδιο των συναλλαγών τους να γίνονται μέσω πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών (ηλεκτρονικές συναλλαγές) έχουν μικρότερο ποσοστό παραοικονομίας και άρα φοροδιαφυγής, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι, εκτός της αύξησης της απόδοσης του ΦΠΑ μέσω διευρυμένης χρήσης καρτών, θα επιτευχθεί γενικότερη αύξηση των φορολογικών εσόδων μιας και η παραοικονομία θα περιοριστεί σε κάποιο βαθμό.

Η Ολλανδία προχωρά σε αντικατάσταση μετρητών σε σουπερμάρκετ με χρήση χρεωστικής κάρτας (Schneider, 2011). Στην Κορέα δόθηκαν σημαντικές φοροαπαλλαγές για καταναλωτές και εμπόρους (έκπτωση ΦΠΑ) που χρησιμοποιούν κάρτες, έγινε υποχρεωτική η χρήση καρτών για ένα ελάχιστο ποσοστό συναλλαγών μεταξύ των επιχειρήσεων για ποσά άνω των 35 ευρώ και οι κρατικές δαπάνες εκτελούνταν πλέον μόνο μέσω καρτών. Ως αποτέλεσμα, παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση 65% των φορολογικών εσόδων από \$46 σε \$76 δις εντός πενταετίας (1998-2002). Η μελέτη της ATKearney (Schneider, 2011) επισημαίνει και τονίζει ότι οι παράγοντες που οδήγησαν την Κορέα στα πολύ θετικά αυτά αποτελέσματα ήταν: α) η δραστική αύξηση χρήσης καρτών και (εξ ίσου σημαντικό) β) η κατά 90% μείωση στο κόστος χρήσης καρτών. Για να αναφέρουμε και άλλες χώρες, στο Μεξικό π.χ. παρατηρήθηκε αύξηση εσόδων κατά €570 εκατ. από τα μέτρα για αύξηση χρήσης καρτών (όχι συγκεκριμένα μέτρα που στόχευαν στον ΦΠΑ απλά μέτρα για την αύξηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών και τη μείωση της χρήσης μετρητών). Στην Ιταλία δόθηκαν επίσης κίνητρα για αύξηση χρήσης καρτών και παρατηρήθηκε αύξηση φορολογικών εσόδων κατά €9 δις, σύμφωνα πάντα με την ίδια μελέτη. Τέλος, σημαντική αύξηση φορολογικών εσόδων σημειώθηκε στην Τουρκία από αύξηση της κατανάλωσης και όχι από αύξηση φορολογικών συντελεστών, σημειώνει ο καθηγητής Schneider.

Άρα, σύμφωνα με τη διεθνή εμπειρία μπορούμε να καταλήξουμε στα εξής μέτρα (ή συνδυασμό αυτών):

(1) Φορολογικά κίνητρα για επέκταση ηλεκτρονικών συναλλαγών (πιστωτικές ή χρεωστικές). Συγκεκριμένα, όπως έπραξε η Κορέα, μπορεί να θεσπιστεί έκπτωση στο φόρο ή/και επιστροφή φόρου για αγορές που έχουν γίνει μέσω ηλεκτρονικών καρτών. Να σημειωθεί ότι η εμπειρία της Νότιας Κορέας δείχνει ότι ενδείκνυται, σε πρώτο στάδιο, να δοθούν επιπλέον κίνητρα για χρήση χρεωστικών καρτών, διότι η μονομερής αύξηση πιστωτικών καρτών οδήγησε τη χώρα στην πιστωτική κρίση του 2003, με το κράτος να διασώζει χρεοκοπημένες τράπεζες που δεν εισέπρατταν τους διογκωμένους λογαριασμούς των υπερχρεωμένων νοικοκυριών. Η Ν. Κορέα τώρα προσφέρει υψηλότερα κίνητρα, όπως ειπώθηκε, για χρήση χρεωστικών καρτών. Επίσης, ενημερωτικά φυλλάδια θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην επιμόρφωση του κοινού για την ορθή χρήση των πιστωτικών καρτών.

(2) Ενδεχόμενη μείωση του ΦΠΑ (εάν αυτό νομικά επιτρέπεται από την ΕΕ) σε ηλεκτρονικές συναλλαγές. Να σημειωθεί όμως, ότι πέραν των νομικής τάξεως αμφιβολιών για αυτό το μέτρο, είναι ίσως και αρκετά πιο πολύπλοκο από το προαναφερθέν, που εφαρμόστηκε στην Κορέα, και το οποίο είναι απλούστερο. Ίσως αυτό το μέτρο να είναι πιο αποδοτικό στους καταστηματαρχες και εμπόρους σαν κίνητρο για εισαγωγή των ηλεκτρονικών συναλλαγών στο σύστημά τους. Δηλαδή, να εκπίπτει μέρος του ΦΠΑ που αποδίδουν στο Κράτος ή να τους επιστρέφεται. Όπως δηλαδή έγινε στην Κορέα όπου το 2% από τον ΦΠΑ επιστρέφεται στους εμπόρους. Αυτό ουσιαστικά επιδοτεί εν μέρει την εγκατάσταση τερματικού POS και λειτουργίας του συστήματος ηλεκτρονικών καρτών.

(3) Επιπλέον κίνητρο για χρήση ηλεκτρονικών συναλ-

²Μηδενικό συντελεστή ΦΠΑ στις εξαγωγές έχουν και άλλες χώρες όπως Κολομβία, Αργεντινή και άλλες.

λαγών είναι το σύστημα λοταρίας παρόμοιο με αυτό της Κορέας, όπου χρήστες χρεωστικών και πιστωτικών καρτών μπαίνουν αυτόματα σε κλήρωση και κερδίζουν κάποιο ποσό.

(4) Δημιουργία συστήματος αυτόματης παρακράτησης και απόδοσης του ΦΠΑ. Εδώ θα πρέπει επίσης να τονισθεί ιδιαίτερα ότι θα πρέπει να εξετασθεί το κόστος δημιουργίας και λειτουργίας ενός τέτοιου συστήματος. Θα πρέπει επίσης να συνεκτιμηθεί το γεγονός ότι κάποια άμεση παρακράτηση του ΦΠΑ ίσως οδηγήσει πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε προβλήματα ρευστότητας, διότι παρακρατεί κεφάλαιο το οποίο χρησιμοποιείται ως κεφάλαιο κίνησης. Αν όμως το μέτρο αυτό συνδυαστεί με το υπ' αριθμό 2 ανωτέρω, δηλαδή επιστροφή ποσοστού του ΦΠΑ στους εμπόρους το πρόβλημα ρευστότητας θα μετριαστεί σε ένα βαθμό.

(5) Οι έμποροι, επίσης, ανταποκρινόμενοι στον ανταγωνισμό θα μπορούσαν να προσφέρουν έκπτωση όταν η συναλλαγή γίνεται μέσω κάρτας αντί για μετρητά. Σύμφωνα με μελέτες της Visa και της MasterCard, τα καταστήματα προσφέρουν εκπτώσεις σε αγορές με κάρτες διότι ενισχύεται η ζήτηση και άρα αυξάνουν τον κύκλο εργασιών και άρα τα κέρδη τους.

(6) Όπως συμβαίνει και σε άλλες χώρες, θα μπορούσε να μειωθεί σημαντικά το όριο χρήσης μετρητών και ιδιαίτερα για αγορές συγκεκριμένων προϊόντων και υπηρεσιών, όπως ταξίδια, αναψυχή κλπ.

(7) Τέλος, το Κράτος μπορεί και οφείλει να δώσει πρώτο το παράδειγμα καταργώντας τη χρήση μετρητών σε όλες τις υπηρεσίες του (υπουργεία, κλειστό και ευρύτερο δημόσιο και τοπική αυτοδιοίκηση). Ταυτόχρονα, προτείνεται να ενθαρρυνθούν οι ηλεκτρονικές συναλλαγές των πολιτών με όλους τους κρατικούς και δημοσίους φορείς, αντικαθιστώντας τελικά πλήρως τις συναλλαγές με μετρητά.

2.3 Υποδομή του ελληνικού χρηματοπιστωτικού συστήματος

Το ελληνικό χρηματοπιστωτικό σύστημα θεωρείται από τα πλέον ανεπτυγμένα στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, παρέχοντας υψηλής ποιότητας προϊόντα και υπηρεσίες στους Έλληνες καταναλωτές και επιχειρηματίες. Η αύξηση της διείσδυσης των συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών στην ελληνική επικράτεια μέσω χρεωστικών και πιστωτικών καρτών, με σκοπό την άμεση απόδοση του ΦΠΑ στο ελληνικό δημόσιο, ενδείκνυται να βασιστεί στο υπάρχον δίκτυο των ελληνικών τραπεζών. Η πραγματοποίηση της διαδικασίας που προτείνεται θα είναι προς όφελος τόσο του κράτους όσο και των ίδιων των τραπεζών. Το ελληνικό δημόσιο θα καταφέρει γρηγορότερα να αυξήσει τα έσοδά του, χρησιμοποιώντας το υφιστάμενο δίκτυο των ελληνικών τραπεζών, από το να δημιουργήσει εξ αρχής ένα δικό του δίκτυο. Επιπλέον, το σύστημα πληρωμών των τραπεζών έχει το πλεονέκτημα της ασφάλειας, της εύκολης πρόσβασης και είναι ήδη δοκιμασμένο.

Οι τράπεζες από την πλευρά τους, θα αυξήσουν τα έσοδά τους από τους υπάρχοντες πελάτες που θα χρησιμοποιήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό τις τραπεζικές τους κάρτες, αλλά ταυτόχρονα θα προσελκύσουν και νέους λόγω των κινήτρων που ενδέχεται να δοθούν στους χρήστες καρτών. Επιπροσθέτως, θα αυξήσουν βραχυπρόθεσμα τη ρευστότητά τους ιδιαίτερα από τη χρήση χρεω-

στικών αλλά και προπληρωμένων καρτών, για τη χρονική περίοδο που μεσολαβεί από την κατάθεση μέχρι την ανάληψη των διακινούμενων χρηματικών ποσών. Να επισημανθεί, επίσης, ότι το κόστος διαχείρισης πληρωμών μέσω μετρητών είναι υψηλότερο από κάθε άλλο τρόπο πληρωμών (επιταγές, κάρτες κλπ). Υπολογίζεται ότι το ετήσιο κόστος διαχείρισης όλων των πληρωμών ισούται περίπου με το 2% - 3% του ΑΕΠ, εκ των οποίων τα 2/3 αυτού του κόστους αποδίδεται αποκλειστικά στη χρήση μετρητών.

Θα πρέπει ωστόσο να ληφθεί υπόψη ότι οι χρήσεις καρτών (χρεωστικών, πιστωτικών, και προπληρωμένων) είναι σε χαμηλά επίπεδα στην Ελλάδα σε σύγκριση με άλλες ανεπτυγμένες ευρωπαϊκές χώρες. Συνεπώς, σε πρώτο στάδιο, για την επιτυχία του μέτρου, θα πρέπει να δοθούν άμεσα τα κατάλληλα κίνητρα έτσι ώστε να αυξηθεί το ποσοστό των συναλλαγών που πραγματοποιούνται μέσω καρτών, με ταυτόχρονους περιορισμούς στις συναλλαγές με μετρητά. Παράλληλα, και αφού έχει αυξηθεί σημαντικά ο τζίρος μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών, θα πρέπει να ξεκινήσουν άμεσα οι διαδικασίες, ώστε να είναι σε θέση το χρηματοπιστωτικό σύστημα να υποστηρίξει την εφαρμογή ενός νέου πλαισίου αυτόματης απόδοσης του ΦΠΑ.

Πρέπει επίσης να τονιστεί ότι σε αυτή τη διαδικασία εμπλέκονται βασικά δύο μέρη: η εκδότης τράπεζα (issuing bank) της κάρτας που χρησιμοποιείται, και η συνεργαζόμενη με τους εμπόρους τράπεζα (acquiring bank), η οποία εκτελεί τη συναλλαγή στα σημεία πώλησης (POS). Η τελευταία (acquiring bank) είναι υπεύθυνη για τις πληρωμές και τις προμήθειες στους εμπόρους, όπως καταγράφεται στους προσυμφωνημένους όρους. Συνεπώς, η τράπεζα που εκτελεί τη συναλλαγή (acquiring bank) θα πρέπει να τροποποιήσει το σύστημά της έτσι ώστε να είναι σε θέση να αποδώσει εκείνο το μέρος του ΦΠΑ που αναλογεί στη συγκεκριμένη συναλλαγή σε ένα ειδικό λογαριασμό του ελληνικού δημοσίου. Αυτή η διαδικασία είναι αυτοματοποιημένη και γίνεται είτε μέσω του δικού της συστήματος, ή πραγματοποιείται μέσω τρίτων (π.χ. FDH ή Euronet). Μια τέτοια διαδικασία θα χρειαστεί κάποιους μήνες για να εφαρμοστεί. Ωστόσο, να σημειωθεί ότι υπάρχουν ήδη ξένες συνεργαζόμενες τράπεζες που δραστηριοποιούνται στην ελληνική αγορά (π.χ. RBS) αλλά το κεντρικό σύστημα πληρωμών τους βρίσκεται στο εξωτερικό, και συνεπώς θα χρειαστεί περισσότερος χρόνος για να ολοκληρωθεί το προτεινόμενο μέτρο.

Είναι επίσης σημαντικό να διευκρινιστεί ότι αρκετοί έμποροι συμψηφίζουν τον ΦΠΑ που οφείλουν στο Κράτος με τα ποσά που τους οφείλει το Κράτος. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο να δημιουργηθεί πρόβλημα ρευστότητας στην αγορά με την εφαρμογή αυτού του μέτρου, ή και να οδηγήσει στην απόρριψη συναλλαγών με κάρτες από τους εμπόρους.

2.4 Ποσοτική ανάλυση - Αποτελέσματα

Σε αυτό το κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα ποσοτικών εκτιμήσεων ως προς την απόδοση προεπιλεγμένων κινήτρων, βασισμένα σε διαφορετικές υποθέσεις από την εφαρμογή ενός νέου θεσμικού πλαισίου για την άμεση είσπραξη του ΦΠΑ, εκτιμώντας παράλληλα το κόστος και τα οφέλη ενός τέτοιου εγχειρήματος για το ελληνικό δημόσιο. Είναι σημαντικό, ωστόσο, να επισημανθεί σε αυτό το σημείο η δυσκολία εύρεσης εμπιστευ-

τικών στοιχείων από τον ιδιωτικό τομέα, για την πραγματοποίηση της ποσοτικής ανάλυσης. Συγκεκριμένα, χωρίς τη συνδρομή αυτών των στοιχείων και των μελετών των εταιρειών VISA Europe και MasterCard Worldwide για την Ελλάδα, δεν θα ήταν εφικτή στο βαθμό που πραγματοποιήθηκε η ανάλυση που ακολουθεί.

Στον Πίνακα 2.6 παρουσιάζεται η Πραγματική Ατομική

Κατανάλωση (ΠΑΚ) και τα έσοδα από ΦΠΑ σε εθνολογιστική βάση (προερχόμενα από την ΠΑΚ) κατά την περίοδο 2000-2010. Επισημαίνεται ότι η ΠΑΚ αποτελείται από την τελική καταναλωτική δαπάνη στην Ελλάδα (σε τρέχουσες τιμές), χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η συλλογική δαπάνη της Γενικής Κυβέρνησης.

Πίνακας 2.6: Έσοδα από ΦΠΑ έναντι της ΠΑΚ

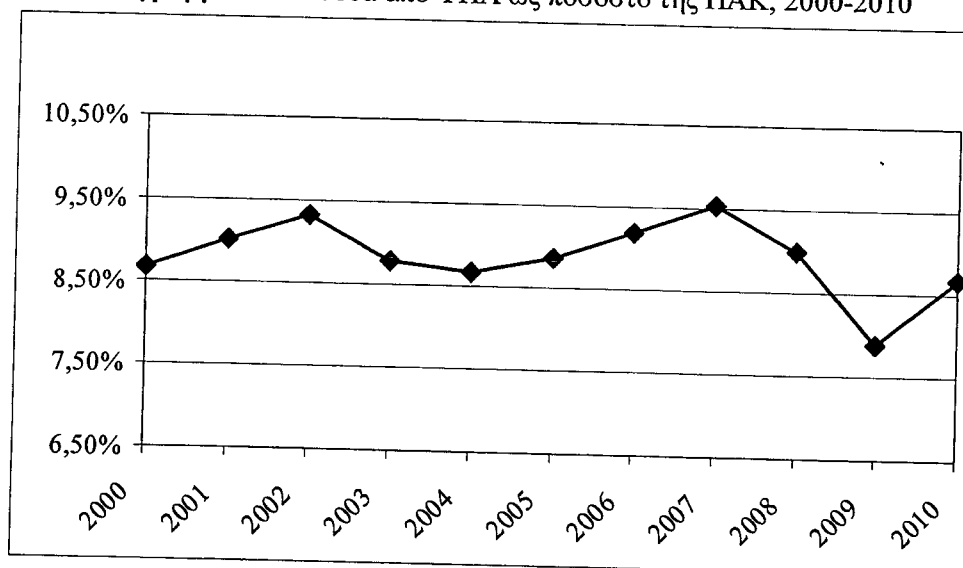
Έτος	Έσοδα από ΦΠΑ (εκατ. €)	ΠΑΚ (εκατ. €)
2000	9.255	106.720
2001	10.349	114.733
2002	11.532	123.647
2003	11.663	132.806
2004	12.328	142.154
2005	13.117	147.808
2006	14.598	158.949
2007	16.272	170.484
2008	16.650	185.122
2009	14.579	185.078
2010	16.005	184.660

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ελληνική Στατιστική Αρχή.
Σημείωση: Μεγέθη σε τρέχουσες τιμές.

Στο Διάγραμμα 2.2 εμφανίζεται η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη εσόδων από ΦΠΑ προς την ΠΑΚ. Παρατηρείται ότι κατά την περίοδο 2000-2008, όπου η ελληνική οικονομία σημείωνε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης, ο δεί-

κτης εσόδων από ΦΠΑ προς την ΠΑΚ διαμορφωνόταν στο 9,0% κατά μέσο όρο, ενώ την περίοδο 2009-2010, με εμφανή τα σημάδια της ύφεσης, ο αντίστοιχος δείκτης ανέρχεται στο 8,3% κατά μέσο όρο.

Διάγραμμα 2.2: Έσοδα από ΦΠΑ ως ποσοστό της ΠΑΚ, 2000-2010



Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Εκ πρώτης όψεως, είναι εμφανές από τον προηγούμενο πίνακα ότι τα δηλωθέντα έσοδα προερχόμενα από τον ΦΠΑ της ΠΑΚ, κατά την εξεταζόμενη χρονική περίοδο, δεν είναι σε αναλογία με τα αναμενόμενα έσοδα, λαμβάνοντας υπόψη τα εκάστοτε ποσοστά του επιβαλλόμενου ΦΠΑ.

Στην ανάλυση που ακολουθεί χρησιμοποιούνται στοι-

χεία από την ελληνική αγορά τα οποία αφορούν τις αγορές που πραγματοποιήθηκαν από Έλληνες κατόχους με ηλεκτρονικό τρόπο, μέσω χρεωστικών, πιστωτικών και προπληρωμένων καρτών, από τα σημεία πώλησης (POS) των εταιρειών Visa, MasterCard, Amex και Diners που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα (Πίνακας 2.7).

Πίνακας 2.7: Συνολικές συναλλαγές (αγορές) στα POS των καρτών: Visa, MasterCard, Amex και Diners

Έτος	Συνολικές αγορές (€)
2007	6.456.591.725
2008	6.750.292.793
2009	6.425.487.480
2010	5.834.217.701
2011*	5.250.795.931

* Πρόβλεψη MasterCard και ίδια επεξεργασία.

Πηγή: Visa, MasterCard και ίδια επεξεργασία.

Στη συνέχεια, η ανάλυση και τα αποτελέσματα που εξαγονται βασίζονται στα δύο τελευταία έτη 2010 και 2011. Για το τρέχον έτος, τα μεγέθη που χρησιμοποιούνται προκύπτουν από προβλέψεις των τελευταίων διαθέσιμων στοιχείων του εννιαμήνου. Στον επόμενο Πίνακα

2.8 παρουσιάζονται: ο αριθμός καρτών στην Ελλάδα, ο αριθμός συναλλαγών στα σημεία πώλησης, η μέση αξία συναλλαγής και ο αριθμός των συναλλαγών στα σημεία πώλησης που αντιστοιχούν ανά κάρτα.

Πίνακας 2.8: Αριθμός καρτών, αριθμός συναλλαγών, μέση αξία συναλλαγής και αριθμός συναλλαγών ανά κάρτα

Έτος	Συνολικές αγορές (€)	Αρ. καρτών	Αρ. συναλλαγών	Μέση αξία συναλλαγής	Αρ. συναλλαγών ανά κάρτα
2010	5.834.217.701	14.506.000	68.000.000	86	4,7
2011	5.250.795.931	14.000.000	62.509.475	84	4,5

Για τη ποσοτική ανάλυση απαιτείται το παρακάτω σενάριο με τις εξής υποθέσεις:

- Το μέσο-σταθμικό ΦΠΑ είναι 19%.
 - Ο αριθμός των συνολικών συναλλαγών που πραγματοποιούνται στα POS θα αυξηθεί κατά 50% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, λόγω της εφαρμογής κινήτρων και αντικινήτρων σε αυτούς που επιλέγουν ηλεκτρονικές συναλλαγές.
 - Η παραπάνω αύξηση θα πραγματοποιηθεί χωρίς την έκδοση νέων καρτών αλλά με τη χρήση των υπαρχουσών καρτών στην αγορά.
- Τα παραπάνω σενάριο θα έχει ως άμεσο αποτέλεσμα να αυξηθούν οι συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν το 2011 στα POS, από 62.509.475 σε 93.764.213 (δηλ. επιπλέον 31.254.738 συναλλαγές) το επόμενο έτος και ο

τζίρος από € 5.250.795.931 σε € 7.032.315.979, αντίστοιχα.

Το μέγιστο ποσό του ΦΠΑ που θα μπορούσε να εισπράξει το Κράτος το επόμενο έτος, εάν εφαρμόζονταν το μέτρο της άμεσης εισπράξης του ΦΠΑ, υπολογίζεται περίπου στα 1.122.806.753 ευρώ, εφόσον είχε επιτευχθεί η υποτιθέμενη αύξηση κατά 50% στον αριθμό των συναλλαγών χωρίς κανένα κοστοβόρο κίνητρο για το ελληνικό δημόσιο.

Αν τώρα δινόταν ένα κίνητρο³ έκπτωσης (π.χ. 3% στον ΦΠΑ), τότε το Κράτος θα εισέπραττε περίπου 177.285.277 ευρώ λιγότερα από το ΦΠΑ, λόγω της παραπάνω έκπτωσης σε αυτό τον φόρο, δηλαδή θα έβαζε στα ταμεία του από το ΦΠΑ περίπου 945.521.476 ευρώ.

³Το ανάλογο ποσό που προκύπτει από το κίνητρο της έκπτωσης 3% στο ΦΠΑ, μπορεί να θεωρηθεί ως επιστροφή φόρου ή οικονομική ανταμοιβή με κάποιο τρόπο στους χρήστες καρτών.

Συνεπώς, το κόστος για το ελληνικό δημόσιο για την παραπάνω έκπτωση υπολογίζεται περίπου στα 177 εκατ. ευρώ. Το ποσό αυτό μπορεί να καλυφθεί από τους υπάρχοντες χρήστες καρτών με αύξηση του αριθμού των συναλλαγών τους κατά περίπου 14.773.773 που μεταφράζεται σε περίπου 1.108.032.980 ευρώ τζίρο από τα POS στην Ελλάδα. Με άλλα λόγια, πρέπει να αυξηθεί ο τζίρος κατά περίπου 1.1 δις ευρώ στα POS στην Ελλάδα, έτσι ώστε το κόστος ενός τέτοιου μέτρου για το κράτος να είναι μηδενικό. Αυτό σημαίνει ότι αρκεί μόνο μια αύξηση κατά περίπου 15,8% στον αριθμό των συναλλαγών σε σχέση με το προηγούμενο έτος - από την υποτιθέμενη αύξηση 50% του αρχικού σεναρίου - για να καλυφτεί το κόστος του κράτους. Πάνω από αυτό το ποσοστό αποτελεί καθαρό όφελος για το ελληνικό δημόσιο.

Επιπροσθέτως, αν ο παραπάνω τζίρος 1.1 δις ευρώ θεωρηθεί ότι προέρχεται αποκλειστικά από το χώρο της παραοικονομίας (π.χ. οι ίδιοι χρήστες καρτών κάνουν συναλλαγές που παλαιότερα δεν έπαιρναν αποδείξεις) τότε το ελληνικό δημόσιο αναμένεται να έχει και επιπλέον έσοδα από την φορολογία εισοδήματος για το παραπάνω αδήλωτο ποσό. Συνεπώς, αν φορολογηθεί το ποσό αυτό με έναν μεσο-σταθμικό συντελεστή 25% τότε μπορεί να επιφέρει επιπλέον έσοδα στο δημόσιο της τάξης των 233 εκατ. ευρώ. Σε αυτή την περίπτωση, η αύξηση που απαιτείται στον αριθμό των συναλλαγών για να καλυφτεί το κόστος του κράτους, μειώνεται περίπου στο 7% που αναλογεί σε τζίρο περίπου 480 εκατ. ευρώ. Δηλαδή, σε αυτή την περίπτωση αυτή χρειάζεται να αυξηθεί ο τζίρος κατά περίπου 480 εκατ. ευρώ στα POS στην Ελλάδα ώστε να έχει αυτό το μέτρο μηδενικό κόστος για το ελληνικό δημόσιο.

Το όφελος του κράτους, λοιπόν, είναι εμφανές στην εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων. Αν ληφθεί υπόψη και η είσοδος περισσότερων χρηστών στο σύστημα των ηλεκτρονικών πληρωμών, οι οποίοι προηγουμένως είτε δεν έπαιρναν αποδείξεις είτε οι συναλλαγές τους δεικνύονταν, τότε το όφελος αυξάνεται περαιτέρω για το ελληνικό δημόσιο.

3. Συμπεράσματα

Έχοντας υπό όψιν τα δεδομένα της διεθνούς εμπειρίας αλλά και της επιστημονικής έρευνας που παρουσιάστηκε στις προηγούμενες ενότητες, μπορούμε να καταλήξουμε σε κάποια χρήσιμα συμπεράσματα.

Καταρχήν, η ανησυχία ενδεχόμενης απώλειας φορολογικών εσόδων για το Κράτος, λόγω της μείωσης του ΦΠΑ ως κίνητρο (ή άλλων κινήτρων ανάλογου κόστους), για συναλλαγές που γίνονται ηλεκτρονικά με σκοπό την άμεση απόδοση του ΦΠΑ, δεν έχει βάση. Η όποια βραχυχρόνια μείωση όχι μόνο εξουδετερώνεται αλλά υπερσκελίζεται από την αύξηση των εσόδων, η οποία θα προέλθει: α) από την αναμενόμενη μείωση της παραοικονομίας και άρα της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, λόγω της αυξημένης χρήσης καρτών έναντι μετρητών χωρίς απόδειξη, με την προϋπόθεση παράλληλης εφαρμογής αντικινήτρων για τη δραστική μείωση της χρήσης μετρητών στις συναλλαγές, β) από μια πιο διευρυμένη οικονομική δραστηριότητα λόγω της αυξημένης ζήτησης για συναλλαγές με κάρτες, εξαιτίας του κινήτρου της μειωμένης φορολογικής επιβάρυνσης, γ) από την αποδοτικότερη και άμεση είσπραξη του ΦΠΑ και δ) λόγω αυξημένων φορολογικών εσόδων από άμεσους φόρους, α-

φού τα δηλωθέντα εισοδήματα θα αυξηθούν σημαντικά ακολουθώντας τη σημαντική μείωση της παραοικονομίας.

Η αύξηση της διείσδυσης των συστημάτων ηλεκτρονικών πληρωμών στην Ελληνική Επικράτεια μέσω χρεωστικών και πιστωτικών καρτών, με σκοπό την άμεση απόδοση του ΦΠΑ στο Ελληνικό Δημόσιο, μπορεί να βασιστεί στο υπάρχον δίκτυο των ελληνικών τραπεζών. Όπως προαναφέρθηκε, η πραγματοποίηση της διαδικασίας που προτείνεται θα είναι προς όφελος τόσο του κράτους όσο και των ιδίων των τραπεζών. Ωστόσο, μια τέτοια διαδικασία θα χρειαστεί κάποιους μήνες για να επιτευχθεί.

Η διευρυμένη χρήση πιστωτικών και χρεωστικών καρτών μειώνει τη χρήση μετρητών και άρα την παραοικονομία και φοροδιαφυγή, αυξάνοντας ταυτόχρονα τα κρατικά έσοδα. Βέβαια, τα μέτρα θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο απλά, ώστε να είναι αποδοτικά και με το ελάχιστο δυνατόν κόστος για το ελληνικό δημόσιο. Ιδιαίτερα θετική αναμένεται να είναι η συμβολή του προτεινόμενου μέτρου στην ενίσχυση της φορολογικής διαφάνειας σε κατηγορίες επαγγελματιών και καταστημάτων, όπως γιατροί, δικηγόροι, εστιατόρια και γενικά στις μικρές επιχειρήσεις που στη χώρα μας αποτελούν σημαντική πηγή απώλειας κρατικών εσόδων. Έτσι, για μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του μέτρου συνιστάται η διεύρυνση των σημείων αποδοχής ηλεκτρονικών καρτών από τα παραπάνω επαγγέλματα και επιχειρήσεις.

Επίσης, η χρήση καρτών καθιστά τις συναλλαγές πιο διαφανείς με άμεσο αποτέλεσμα τη μείωση της φοροδιαφυγής και άρα την αύξηση των φορολογικών εσόδων. Η Κορέα και η Αργεντινή (σε μικρότερο βαθμό), πέτυχαν την αντικατάσταση των μετρητών και άρα πάταξη της απώλειας φορολογικών εσόδων σε μεγάλο βαθμό, διότι με τα κίνητρα που δόθηκαν, δημιούργησαν μία πραγματική κουλτούρα χρήσης ηλεκτρονικών συναλλαγών τόσο διευρυμένης, που έφθανε στη χρήση κάρτας ακόμα και για πολύ μικρά ποσά.

Έχει παρατηρηθεί από τη διεθνή εμπειρία (Jae-Youn Lee, 2011) κάποια δυσaréσκεια από την πλευρά των εμπόρων, όσον αφορά στη διεύρυνση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, καθώς το κόστος χρήσης καρτών επιβαρύνει κυρίως αυτούς. Αν και ο ανταγωνισμός που επικρατεί μετά την εφαρμογή τέτοιων μέτρων ωθεί συνήθως το κόστος χρήσης για τους εμπόρους προς τα κάτω, προτείνεται το κράτος σε συνεργασία με τις τράπεζες, να δημιουργήσει την απαραίτητη υποδομή ώστε να μειωθεί το κόστος εφαρμογής και εγκατάστασης από μικρομεσαίες επιχειρήσεις και εμπόρους, δίνοντας ενδεχομένως και φορολογικά κίνητρα στους τελευταίους αν το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγών τους πραγματοποιείται με ηλεκτρονικά μέσα. Επίσης, όπως τονίστηκε σε προηγούμενη ενότητα, αρκεί οι έμποροι συμψηφίζουν τον ΦΠΑ που οφείλουν στο Κράτος, με τα ποσά που τους οφείλει το Κράτος. Αυτό ενέχει τον κίνδυνο να δημιουργηθεί πρόβλημα ρευστότητας στην αγορά με την εφαρμογή αυτού του μέτρου, ή και να οδηγήσει στην απόρριψη συναλλαγών με κάρτες από τους εμπόρους. Συνιστάται, λοιπόν, σε πρώτη φάση να αποδίδεται ηλεκτρονικά στο Κράτος ένα μόνο μέρος του ΦΠΑ, το οποίο προέρχεται από συναλλαγές μέσω των πιστωτικών ή χρεωστικών καρτών.

Επιπροσθέτως, η διεθνής εμπειρία έδειξε ότι τα ισχυρά κίνητρα που δόθηκαν για χρήση των πιστωτικών καρ-

τών οδήγησαν σε υπερχρέωση των νοικοκυριών, άρα θα ήταν φρονιμότερο να δοθούν μεγαλύτερα κίνητρα για τη χρήση χρεωστικών καρτών αντί πιστωτικών. Η επιμόρφωση των καταναλωτών για την ορθή χρήση πιστωτικών καρτών, μέσω ενημερωτικών φυλλαδίων, επιμορφωτικών ημερίδων - σεμιναρίων αλλά και της χρήσης νέων τεχνολογιών (διαδικτύου, διαδικτυακή τηλεόραση), κρίνεται απαραίτητη.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε, επίσης, ότι ένας παράγοντας που ενισχύει την παραοικονομία και κατ' επέκταση τη φοροδιαφυγή είναι η απουσία φορολογικής συνείδησης, η οποία εξαρτάται από την εκλαμβανόμενη αξία της ποιότητας των υπηρεσιών που προέρχονται από την καταβολή φόρων. Συνεπώς, καλύτερο επίπεδο υπηρεσιών, μεγαλύτερη αξιοποίηση των πόρων από τους φόρους καθώς και αποδοτικότερο, απλούστερο και φιλικό στον πολίτη φορολογικό σύστημα βοηθά σημαντικά στη δημιουργία υψηλής φορολογικής συνείδησης που οδηγεί στη μείωση του φαινομένου της φοροδιαφυγής.

Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε να πούμε ότι η διεθνής πρακτική αλλά και τα αποτελέσματα της ποσοτικής ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε δείχνουν ότι ο συνδυασμός :

α) ενός απλοποιημένου συστήματος Φ.Π.Α. με ενιαίο χαμηλό συντελεστή,

β) ισχυρών κινήτρων για τη μείωση της χρήσης μετρητών με ταυτόχρονη αύξηση των ηλεκτρονικών μέσων συναλλαγών και άμεσης απόδοσης μέρους του Φ.Π.Α. στο Κράτος,

γ) εφαρμογής των φορολογικών νόμων και παραδειγματικής τιμωρίας των παραβατών,

δ) ενίσχυσης του κλίματος εμπιστοσύνης των πολιτών προς το Κράτος με την απλούστευση του γενικού εθνικού φορολογικού συστήματος και τη βελτίωση της ποιότητας των προσφερομένων υπηρεσιών από πλευράς δημοσίου, δημιουργούν τις πλέον κατάλληλες συνθήκες, όχι μόνο για αύξηση των φορολογικών εσόδων από άμεσους και έμμεσους φόρους, αλλά και για την ταχύτερη έξοδο από τον φαύλο κύκλο της ύφεσης, μείωσης εσόδων, αύξησης φόρων που με τη σειρά τους επιτείνουν την ύφεση και την παρούσα οικονομική κρίση.

Προτείνεται, επιστροφή μετρητών, ως κίνητρο, σε όσους πραγματοποιούν τις αγορές τους με ηλεκτρονικό τρόπο σε ποσά μέχρι του ύψους του ποσού που υποχρεωτικά οι συναλλαγές γίνονται μέσω καρτών, καθώς και να μην επιτρέπονται συναλλαγές με μετρητά πάνω από ένα συγκεκριμένο, ως αντικίνητρο.

Επίσης, προτείνεται επιστροφή φόρου στους επιτηδευματίες - εμπόρους, ως κίνητρο, για τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται στις επιχειρήσεις τους μέσω ηλεκτρονικών καρτών.

Συνιστάται, επίσης, η θέσπιση συστήματος λοταρίας ως κίνητρο για παρότρυνση των πολιτών να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές κάρτες αντί μετρητών. Οι ενεργές χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες που χρησιμοποιούνται να μπαίνουν αυτόματα σε μηνιαίες κληρώσεις με έπαθλο χρηματικά ποσά που θα πιστώνονται αυτομάτως στις κάρτες τους.

Τέλος, προτείνεται για τα πρώτα 5 δις αύξησης των εσόδων του κράτους από το νέο προτεινόμενο φορολογικό θεσμικό πλαίσιο, ένα ποσοστό 20% να κατευθύνεται σε κοινωνικές πολιτικές ώστε να αντισταθμιστούν οι μειώσεις των μισθών και των συντάξεων των πλέον οικονομικά αδυνάμων πολιτών. Για τα επόμενα 10 δις αύξησης

των εσόδων, θα παρακρατείται ποσοστό 15% για κοινωνικές πολιτικές και ούτω καθεξής.

Συνεπώς, η διεύρυνση της χρήσης ηλεκτρονικών πληρωμών με την παροχή κατάλληλων κινήτρων προς τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις και η άμεση απόδοση μέρους του Φ.Π.Α. στο Ελληνικό Δημόσιο θεωρείται βέβαιο ότι θα λειτουργούσε σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα προς όφελος του ελληνικού κράτους και της εθνικής οικονομίας.

B. Διατάξεις

Άρθρο 1

Έλεγχος συναλλαγών – Διασφάλιση απόδοσης Φ.Π.Α.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 προτείνεται η αντικατάσταση της παραγράφου 2 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58) για λόγους αφ' ενός βελτιστοποίησης του ελέγχου των συναλλαγών μεταξύ επιτηδευματιών για την αποφυγή έκδοσης και λήψης πλαστών και εικονικών φορολογικών στοιχείων και αφ' ετέρου για την βελτιστοποίηση της είσπραξης του Φ.Π.Α.

Ειδικότερα με τις προτεινόμενες νέες διατάξεις ορίζεται ότι τα φορολογικά στοιχεία αξίας (τιμολόγια, αποδείξεις παροχής υπηρεσιών κ.λπ.), ή λοιπά έγγραφα που εκδίδονται ή συντάσσονται και επέχουν θέση φορολογικού στοιχείου αξίας και εκδίδονται για συναλλαγές μεταξύ επιτηδευματιών, εφ' όσον η καθαρή αξία αυτών προ του Φ.Π.Α. είναι άνω των 2.000,00 ευρώ, εξοφλούνται υποχρεωτικά μέσω επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών του εκδότη - πωλητή αγαθών ή υπηρεσιών και του λήπτη των αντίστοιχων στοιχείων ή επιταγών που εξοφλούνται μέσω των ίδιων λογαριασμών.

Για λόγους άμεσης διασταύρωσης οι κινήσεις των τραπεζικών επαγγελματικών λογαριασμών διαβιβάζονται σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, χωρίς να ισχύει ως προς τούτο το τραπεζικό απόρρητο. Επισημαίνεται ότι οι Τράπεζες δεν επιτρέπεται να χρεώνουν αμοιβές για τη λειτουργία των επαγγελματικών λογαριασμών.

Το όριο των 2.000,00 ευρώ μειώνεται σε 1.500,00 ευρώ για συναλλαγές που θα πραγματοποιηθούν από την 1.1.2013 έως και την 31.12.2013 και στα 1.000,00 ευρώ για συναλλαγές που θα πραγματοποιηθούν από την 1.1.2014 και μετά, έτσι ώστε για ακόμα περισσότερες συναλλαγές να καθίσταται εφικτός ο άμεσος έλεγχος.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 προτείνεται η αντικατάσταση της παραγράφου 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58).

Ειδικότερα με τις προτεινόμενες νέες διατάξεις ορίζεται ότι τα φορολογικά στοιχεία (αποδείξεις λιανικής πώλησης κ.λπ.) συνολικής αξίας άνω των 1.000,00 ευρώ, που εκδίδονται για πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, εξοφλούνται από τους λήπτες τους, αγοραστές των αγαθών ή των υπηρεσιών με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες ή μέσω τραπεζικού λογαριασμού χωρίς να επιτρέπεται η εξόφληση των στοιχείων αυτών με μετρητά. Οι Τράπεζες δεν επιτρέπεται να χρεώνουν αμοιβές για την κατάθεση των ποσών αυτών σε τραπεζικούς λογαριασμούς.

Το όριο των 1.000,00 ευρώ προτείνεται να μειωθεί στα 700,00 ευρώ για συναλλαγές που θα πραγματοποιηθούν από την 1.1.2013 και μετά.

Σε περίπτωση εξόφλησης των ανωτέρω συναλλαγών με μετρητά προτείνεται να επιβάλλεται στον επιτηδευματία πρόστιμο ίσο με το 50% της συναλλαγής και να αναστέλλεται η λειτουργία της επαγγελματικής εγκατάστασης για 15 ημέρες.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 3 προτείνεται ο Φ.Π.Α. που βαρύνει τα εκδιδόμενα φορολογικά στοιχεία αξίας εφόσον τα στοιχεία αυτά έχουν καθαρή αξία άνω των 300,00 ευρώ, θα κατατίθεται υποχρεωτικά από τον λήπτη του στοιχείου (επιτηδευματία αγοραστή – λήπτη υπηρεσιών) στον επαγγελματικό τραπεζικό λογαριασμό του εκδότη επιτηδευματία εντός 15 ημερών από το τέλος του μήνα που εκδόθηκαν τα στοιχεία, μη επιτρεπόμενης της συμμετοχής της αξίας του Φ.Π.Α. σε οποιοδήποτε εκτεινόμενο πέραν του χρόνου αυτού συμφωνηθέντα διακανονισμό.

Δηλαδή σε περίπτωση που ένα τιμολόγιο (έστω για πώληση αγαθών καθαρής αξίας 1.000,00 ευρώ πλέον Φ.Π.Α. 23% 230,00 ευρώ) εκδοθεί εντός του μηνός Φεβρουαρίου του 2012, ο επιτηδευματίας λήπτης του τιμολογίου (αγοραστής) υποχρεούται όπως καταθέσει τα 230,00 ευρώ που αφορούν το Φ.Π.Α. στον τραπεζικό επαγγελματικό λογαριασμό του εκδότη μέχρι και την 15η Μαρτίου του 2012, ανεξάρτητα αν οι επιτηδευματίες έχουν συμφωνήσει για παράδειγμα εξόφληση του τιμολογίου με επιταγή 6 μηνών. Ο εξάμηνος διακανονισμός του παραδείγματος θα αφορά μόνο την καθαρή (προ Φ.Π.Α.) αξία του τιμολογίου, δηλαδή τα 1.000,00 ευρώ.

Σε περίπτωση μη κατάθεσης του Φ.Π.Α. στον τραπεζικό επαγγελματικό λογαριασμό του εκδότη προτείνεται η συναλλαγή, για τον λήπτη του στοιχείου, να μην αναγνωρίζεται φορολογικά. Επίσης εις βάρος του λήπτη προτείνεται να επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το 25% της καθαρής αξίας του στοιχείου το οποίο δεν θα μειώνεται περαιτέρω στη διοικητική επίλυση της διαφοράς (συμβιβασμός).

Οι ανωτέρω διατάξεις προτείνεται να ισχύουν για συναλλαγές οι οποίες πραγματοποιούνται από την 1.2.2012 και μετά.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 προτείνεται οι επιτηδευματίες φυσικά ή νομικά πρόσωπα που πωλούν αγαθά ή παρέχουν υπηρεσίες σε ιδιώτες υποχρεούνται όπως τηρούν ειδικό τραπεζικό λογαριασμό για την παρακολούθηση του Φ.Π.Α.

Για τις συναλλαγές που διενεργούνται μέσω χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών, η τράπεζα ή ο πιστωτικός ορ-

γανισμός υποχρεούται όπως καταθέτει την αξία του Φ.Π.Α. από τις συγκεκριμένες συναλλαγές στον ειδικό τραπεζικό λογαριασμό του επιτηδευματία αφού παρακρατήσει και αποδώσει στο Δημόσιο ποσοστό 15% αυτής. Επίσης η τράπεζα υποχρεούται να παρακρατήσει και αποδώσει στο Δημόσιο ποσοστό 15% των καταθέσεων που γίνονται από ιδιώτες και αφορούν το Φ.Π.Α. σχετικών συναλλαγών, ως προκαταβολή του οφειλόμενου Φ.Π.Α.

Τέλος η τράπεζα υποχρεούται να αποστέλλει μέχρι την 15η ημέρα του επόμενου από τη συναλλαγή μήνα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ειδική εκκαθάριση στην οποία θα αναφέρεται το ποσό που παρακρατήθηκε και αποδόθηκε στο Δημόσιο ως δικαιολογητικό έτσι ώστε το ποσό αυτό να αναγράφεται από τον επιτηδευματία εκδότη του φορολογικού στοιχείου σε ειδικό κωδικό της οικείας περιοδικής δήλωσης Φ.Π.Α. για την έκπτωση αυτού.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 5 προτείνεται οι διατάξεις των παραγράφων 3 και 4 να ισχύουν για συναλλαγές οι οποίες πραγματοποιούνται από την 1.2.2012 και μετά.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 6 προτείνεται ότι με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζεται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 3 και 4.

Άρθρο 2

Φορολογικά και λοιπά κίνητρα ενίσχυσης ηλεκτρονικών συναλλαγών

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 προτείνονται κίνητρα (επιστροφή ποσοστού επί των συναλλαγών) για συναλλαγές με χρεωστικές ή/και πιστωτικές κάρτες αξίας μικρότερης των 1.000,00 για το 2012 ή 700,00 ευρώ για το 2013 και μετά.

Σκοπός είναι, με το κίνητρο αυτό, να χρησιμοποιούνται οι κάρτες και σε συναλλαγές κάτω των προβλεπόμενων υποχρεωτικών ορίων χωρίς να μειωθούν περαιτέρω τα όρια αυτά προκαλώντας αντιδράσεις. Ειδικότερα ο αγοραστής προτείνεται να δικαιούται επιστροφής ποσού το οποίο υπολογίζεται με ποσοστό πέντε τοις εκατό 5%. Το ποσό που προκύπτει για τις συναλλαγές κάθε τριμήνου θα καταβάλλεται μέσω της κάρτας του αγοραστή μέχρι την 15η ημέρα του επομένου από αυτό μήνα.

Παράδειγμα

	1^ο τρίμηνο (1 ^{ος} 2 ^{ος} και 3 ^{ος} μήνας)	2^ο τρίμηνο (4 ^{ος} 5 ^{ος} και 6 ^{ος} μήνας)	3^ο τρίμηνο (7 ^{ος} 8 ^{ος} και 9 ^{ος} μήνας)	4^ο τρίμηνο (10 ^{ος} 11 ^{ος} και 12 ^{ος} μήνας)
Αξία συναλλαγής	2.000,00	1.000,00	3.000,00	4.000,00
Ποσό επιστροφής	100,00	50,00	150,00	200,00
Ημερομηνία επιστροφής	Μέχρι την 15 ^η Απριλίου	Μέχρι την 15 ^η Ιουλίου	Μέχρι την 15 ^η Οκτωβρίου	Μέχρι την 15 ^η Ιανουαρίου

Για σύνολο συναλλαγών 10.000,00 ευρώ ο αγοραστής/λήπτης υπηρεσιών θα λάβει ποσό 500,00 ευρώ.

Τέλος, με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών δύναται να αυξάνεται το ποσοστό αυτό και να καθορίζονται όλες οι λεπτομέρειες για την επιστροφή του ποσού αυτού.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2 προτείνονται κίνητρα (μείωση φόρου) για συναλλαγές με χρεωστικές ή/και πιστωτικές κάρτες αξίας μικρότερης των 1.000,00 για το 2012 ή 700,00 ευρώ για το 2013 και μετά.

Για να υπαχθούν στο μέτρο αυτό περισσότερες επιχειρήσεις προτείνεται όπως ο επιτηδευματίας (επιχείρηση) φυσικό ή νομικό πρόσωπο να δικαιούται μείωση φόρου η οποία προτείνεται να υπολογίζεται με ποσοστό 2% ανεξαρτήτως συντελεστή Φ.Π.Α. επί των πωλουμένων με χρεωστική ή πιστωτική κάρτα αγαθών ή υπηρεσιών, ως αντιστάθμιση του κόστους που χρεώνουν οι τράπεζες στις επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως της έκπτωσης από τα καθαρίστα έσοδα της σχετικής δαπάνης.

Παράδειγμα

Επιτηδευματίας πραγματοποίησε πωλήσεις μέσω χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών, μικρότερης αξίας του ισχύοντος ορίου συνολικού ύψους 50.000,00 ευρώ. Για τις ως άνω συναλλαγές δικαιούται μείωσης φόρου ύψους 1.000,00 ευρώ.

Με τις νομοτεχνικού περιεχομένου διατάξεις των παραγράφων 3, 4 και 5 ρυθμίζεται η έκπτωση του φόρου με συντελεστή 2% για τις ατομικές επιχειρήσεις, τις Ο.Ε., Ε.Ε. κ.λπ. και τις Ε.Π.Ε., Α.Ε. κ.λπ. αντίστοιχα που θα υπαχθούν στο μέτρο των ηλεκτρονικών συναλλαγών.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 6 προτείνεται οι διατάξεις των παραγράφων 2, 3, 4 και 5 να ισχύουν για δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2013 και επομένων.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 7 προτείνεται ότι ειδικά για τα συστήματα τερματικών POS τα οποία απαιτούνται για τη λειτουργία του συστήματος συναλλαγών μέσω χρεωστικών ή/και πιστωτικών καρτών, να μπορούν να αποσβεστούν κατ' επιλογή της επιχείρησης είτε ισόποσα σε 3 διαχειριστικές περιόδους είτε εξ ολοκλήρου μέσα στη χρήση κατά την οποία αυτά χρησιμοποιήθηκαν ή τέθηκαν σε λειτουργία, ανεξαρτήτως της αξίας κτήσης αυτών.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 8 προτείνεται οι διατάξεις της παραγράφου 6 να ισχύουν για δαπάνες απόκτησης συστημάτων POS που πραγματοποιούνται από την 1.2.2012 και μετά.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 9 προτείνεται ότι με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών να καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αναγνώριση της συνδρομής των προϋποθέσεων για τη μείωση φόρου που ορίζεται από την παράγραφο 2 και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή του άρθρου αυτού.

Άρθρο 3

Λοιπές διατάξεις φορολογίας εισοδήματος

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1, λόγω της κρίσης στην αγορά και των μεγάλων επισφαλειών που καταγράφουν οι επιχειρήσεις, προτείνεται τα ποσοστά που ανα-

φέρονται στην περίπτωση θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος και αφορούν τη δημιουργία δαπάνης φορολογικά εκπιπτόμενης για την απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων να αυξηθούν από 0,5% και 1%, σε 1% και 1,5% αντίστοιχα.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2, προτείνεται οι διατάξεις της παραγράφου 1 να έχουν εφαρμογή για προβλέψεις για την απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων που θα σχηματισθούν για διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2011 έως και 31.12.2012.

Άρθρο 4

Λοιπές διατάξεις

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1, προτείνεται η θέσπιση συστήματος λοταρίας ως κίνητρο για παρότρυνση των πολιτών να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικές κάρτες αντί μετρητών. Οι ενεργές χρεωστικές και πιστωτικές κάρτες που χρησιμοποιούνται να μπαίνουν αυτόματα σε μηνιαίες κληρώσεις με έπαθλο χρηματικά ποσά που θα πιστώνονται αυτομάτως στις κάρτες τους.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 2, προτείνεται οι κληρώσεις να ισχύουν για συναλλαγές που πραγματοποιούνται από την 1.2.2012 και μετά.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 3, προτείνεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών να καθορίζονται τα ποσά των επάθλων και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4, προτείνεται μέρος του ποσού από την ετήσια αύξηση των εσόδων, από το Φ.Π.Α. και το φόρο προστιθέμενης αξίας, που θα προέλθουν από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 της πρότασης νόμου θα κατευθυνθεί σε κοινωνικές πολιτικές, με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να αντισταθμιστούν οι μειώσεις των μισθών και των συντάξεων των πλέον οικονομικά αδυνάμων πολιτών και να υλοποιηθούν προγράμματα καταπολέμησης της φτώχειας, αύξησης απασχόλησης, στήριξης ανέργων, στήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας νέων.

Το ποσό αυτό υπολογίζεται :

- α) Για ετήσια αύξηση μέχρι 5 δις ευρώ ποσοστό 20%,
- β) για τα πάνω από 5 δις έως 10 δις ευρώ ποσοστό 15%, και
- γ) για τα πάνω από 10 δις ευρώ ποσοστό 10%.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Φορολογικά κίνητρα ενίσχυσης ηλεκτρονικών συναλλαγών, ρυθμίσεις για τη διασφάλιση απόδοσης του ΦΠΑ και άλλες διατάξεις

Άρθρο 1

Έλεγχος συναλλαγών – Διασφάλιση απόδοσης Φ.Π.Α.

1. Η παράγραφος 2 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58) αντικαθίσταται ως ακολούθως :

«2. Φορολογικά στοιχεία αξίας ή λοιπά έγγραφα που εκδίδονται ή συντάσσονται αντί φορολογικών στοιχείων, καθαρής προ Φ.Π.Α. αξίας άνω των δύο χιλιάδων (2.000)

ευρώ, τα οποία εκδίδονται από την 1.2.2012 και μετά για συναλλαγές μεταξύ επιτηδευματιών εξοφλούνται μέσω επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών του εκδότη - πωλητή αγαθών ή υπηρεσιών και του λήπτη των αντίστοιχων στοιχείων ή επιταγών που εξοφλούνται μέσω των ίδιων λογαριασμών, οι κινήσεις των οποίων διαβιβάζονται σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, χωρίς να ισχύει ως προς τούτο το τραπεζικό απόρρητο. Οι Τράπεζες δεν επιτρέπεται να χρεώνουν αμοιβές για τη λειτουργία των επαγγελματικών λογαριασμών. Το όριο του πρώτου εδαφίου μειώνεται στα χίλια πεντακόσια (1.500) ευρώ για συναλλαγές πραγματοποιούμενες από την 1.1.2013 έως και την 31.12.2013 και στα χίλια (1.000) ευρώ για συναλλαγές πραγματοποιούμενες από την 1.1.2014 και μετά. Περαιτέρω μείωση του ορίου αυτού μπορεί να γίνει με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.».

2. Η παράγραφος 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58) αντικαθίσταται ως ακολούθως :

«3. Τα φορολογικά στοιχεία συνολικής αξίας άνω των χιλίων (1.000) ευρώ, που εκδίδονται από την 1.2.2012 και μετά για πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, εξοφλούνται από τους λήπτες τους, αγοραστές των αγαθών ή των υπηρεσιών με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες ή μέσω τραπεζικού λογαριασμού, μη επιτρεπόμενης της εξόφλησης των στοιχείων αυτών με μετρητά. Οι Τράπεζες δεν επιτρέπεται να χρεώνουν αμοιβές για την κατάθεση των ποσών αυτών σε τραπεζικούς λογαριασμούς. Το όριο του πρώτου εδαφίου μειώνεται στα επτακόσια (700) ευρώ για συναλλαγές πραγματοποιούμενες από την 1.1.2013 και μετά. Περαιτέρω μείωση του ορίου αυτού μπορεί να γίνει με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Σε περίπτωση εξόφλησης των ανωτέρω συναλλαγών με μετρητά επιβάλλεται στον επιτηδευματία πρόστιμο ίσο με το πενήντα τοις εκατό (50%) της συναλλαγής και αναστέλλεται η λειτουργία της επαγγελματικής εγκατάστασης για δέκα πέντε (15) ημέρες. Οι διατάξεις του δεύτερου και τρίτου εδαφίου της παραγράφου 6 του άρθρου 9 και του τετάρτου και επομένων εδαφίων της παραγράφου 1 του άρθρου 13 του ν. 2523/1997 (Α' 179) ισχύουν αναλόγως για τις κυρώσεις του προηγούμενου εδαφίου.».

3. Ο Φ.Π.Α. που βαρύνει τα εκδιδόμενα φορολογικά στοιχεία αξίας ή λοιπά έγγραφα που εκδίδονται ή συντάσσονται αντί φορολογικών στοιχείων, καθαρής αξίας άνω των τριακοσίων (300) ευρώ, κατατίθεται υποχρεωτικά από τον λήπτη του στοιχείου στον επαγγελματικό τραπεζικό λογαριασμό του εκδότη εντός δεκαπέντε (15) ημερών από το τέλος του μήνα που εκδόθηκαν τα στοιχεία, μη επιτρεπόμενης της συμμετοχής της αξίας του Φ.Π.Α. σε οποιοδήποτε εκτεινόμενο πέραν του χρόνου αυτού συμφωνηθέντα διακανονισμό. Σε περίπτωση μη τήρησης του όρου του προηγούμενου εδαφίου η συναλλαγή, για τον λήπτη του στοιχείου, δεν αναγνωρίζεται φορολογικά. Επίσης εις βάρος του λήπτη επιβάλλεται πρόστιμο ίσο με το εικοσιπέντε τοις εκατό (25%) της καθαρής αξίας του στοιχείου το οποίο δεν μειώνεται κατά τη διοικητική επίλυση της διαφοράς. Οι διατάξεις των τριών προηγούμενων εδαφίων ισχύουν για συναλλαγές, οι οποίες πραγματοποιούνται από την 1.2.2012 και μετά.

4. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζε-

ται κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 3.

Άρθρο 2 **Φορολογικά κίνητρα ενίσχυσης** **ηλεκτρονικών συναλλαγών**

1. Η παράγραφος 14 του άρθρου 9 του ν. 2238/1994 (Α' 151) αναριθμείται σε παράγραφο 15 και προστίθεται παράγραφος 14 ως ακολούθως:

«14. Για συναλλαγές μέχρι του προβλεπόμενου ορίου της παραγράφου 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58) οι οποίες αφορούν την αγορά αγαθών ή τη λήψη υπηρεσιών στο εσωτερικό διενεργούμενες αποκλειστικά με τη χρήση χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών, ο φορολογούμενος δικαιούται μείωσης φόρου το οποίο υπολογίζεται με ποσοστό πέντε τοις εκατό (5%). Για τις ίδιες ως άνω συναλλαγές ο επιτηδευματίας φυσικό ή νομικό πρόσωπο δικαιούται μείωσης φόρου, η οποία υπολογίζεται με ποσοστό δύο τοις εκατό (2%) ανεξαρτήτως συντελεστή Φ.Π.Α. των πωλουμένων αγαθών ή υπηρεσιών. Τα ποσοστά των προηγούμενων εδαφίων μπορούν να αυξάνονται με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών.».

2. Στην παράγραφο 10 του άρθρου 9 του ν. 2238/1994 (Α' 151) προστίθεται περίπτωση γ' ως ακολούθως

«γ. Το ποσό που υπολογίζεται με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 14 του παρόντος άρθρου.».

3. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 10 του ν. 2238/1994 (Α' 151) προστίθεται περίπτωση γ' ως ακολούθως

«γ. Το ποσό που υπολογίζεται με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 14 του άρθρου 9.».

4. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 109 του ν. 2238/1994 (Α' 151) προστίθεται περίπτωση δ' ως ακολούθως :

«δ. Το ποσό που υπολογίζεται με τις διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της παραγράφου 14 του άρθρου 9.».

5. Οι διατάξεις των προηγούμενων παραγράφων ισχύουν για δηλώσεις φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2013 και επομένων.

6. Στην περίπτωση στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 (Α' 151) προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως ακολούθως :

«Ειδικά τα συστήματα τερματικών POS, λειτουργίας του συστήματος συναλλαγών μέσω ηλεκτρονικών καρτών, μπορούν να αποσβεστούν είτε ισόποσα σε τρεις (3) διαχειριστικές περιόδους είτε εξ ολοκλήρου μέσα στη χρήση κατά την οποία αυτά χρησιμοποιήθηκαν ή τέθηκαν σε λειτουργία, ανεξαρτήτως της αξίας κτήσης αυτών.».

7. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν για δαπάνες που πραγματοποιούνται από την 1.2.2012 και μετά.

8. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την αναγνώριση της συνδρομής των προϋποθέσεων για τη μείωση φόρου που ορίζεται από την παράγραφο 1 και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή του άρθρου αυτού. Επίσης με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών θα καθορισθεί ο χρόνος προσαρμογής του λογισμικού των πιστωτικών οργανισμών και των τραπεζών καθώς και όλες οι απαιτούμενες τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή των οριζόμενων στην παράγραφο 1.

Άρθρο 3**Λοιπές διατάξεις φορολογίας εισοδήματος**

1. Τα ποσοστά που αναφέρονται στην περίπτωση θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994 (Α' 151) αυξάνονται από μισό τοις εκατό (0,5%) και ένα τοις εκατό (1%), σε ένα τοις εκατό (1%) και ένα και μισό τοις εκατό (1,5%) αντίστοιχα.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή για δαπάνες που πραγματοποιούνται για διαχειριστικές περιόδους που αρχίζουν από την 1η Ιανουαρίου 2011 έως και 31.12.2012.

Άρθρο 4**Λοιπές διατάξεις**

1. Για συναλλαγές μέχρι του προβλεπόμενου ορίου της παραγράφου 3 του άρθρου 20 του ν. 3842/2010 (Α' 58) οι οποίες αφορούν την αγορά αγαθών ή τη λήψη υπηρεσιών στο εσωτερικό διενεργούμενες αποκλειστικά με τη χρήση χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών, οι κάτοχοι αυτών συμμετέχουν σε αυτόματη μηνιαία κλήρωση με έπαθλο χρηματικά ποσά που θα πιστώνονται αυτομάτως στις κάρτες τους.

2. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου ισχύουν για συναλλαγές που πραγματοποιούνται από την 1.2.2012 και μετά.

3. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών καθορίζονται τα ποσά των επάθλων και κάθε άλλο σχετικό θέμα για την εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 1.

4. Μέρος του ποσού από την ετήσια αύξηση των εσόδων που θα προέλθουν από την εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 1 και 2 του παρόντος νόμου θα κατευθυνθεί σε κοινωνικές πολιτικές, με αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να αντισταθμιστούν οι μειώσεις των μισθών και των συντάξεων των πλέον οικονομικά αδυνάμων πολιτών και να υλοποιηθούν προγράμματα καταπολέμησης της φτώχειας, αύξησης απασχόλησης, στήριξης ανέργων, στήριξης ευπαθών κοινωνικών ομάδων καινοτομίας και επιχειρηματικότητας νέων. Το ποσό αυτό υπολογίζεται : α) Για ετήσια αύξηση μέχρι του ποσού των 5 δις ευρώ ποσοστό 20%, β) για το ποσό πάνω από 5 δις έως 10 δις ευρώ ποσοστό 15%, και γ) για το ποσό πάνω από 10 δις ευρώ ποσοστό 10%.

Άρθρο 5**Έναρξη ισχύος**

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως εκτός αν ορίζεται διαφορετικά από τις επιμέρους διατάξεις του.

Αθήνα, 1 Μαρτίου 2012

ΟΙ ΠΡΟΤΕΙΝΟΝΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ

1. Γρηγόρης Νιώτης
2. Ροδούλα Ζήση
3. Ευάγγελος Αργύρης
4. Μιχάλης Καρχιμάκης

5. Χρήστος Αηδόνης
6. Αλέξανδρος Αθανασιάδης
7. Βασιλική Αλεξανδρίδου
8. Ιωάννης Αμοιρίδης
9. Παναγιώτης Αντωνακόπουλος
10. Χρυσή Αράπογλου
11. Γεώργιος Αρβανιτίδης
12. Παντελής Ασπραδάκης
13. Ιωσήφ Βαλυράκης
14. Πυθαγόρας Βαρδίκος
15. Ιωάννης Βλατής
16. Ιωάννης Βούρος
17. Βασίλειος Γερανιδής
18. Νάντια Γιαννακοπούλου
19. Βασίλειος Γιουματζίδης
20. Ευτύχιος Δαμιανάκης
21. Παναγιώτης Δημητρουλόπουλος
22. Ιωάννης Διαμαντίδης
23. Σάββας Εμινίδης
24. Νικόλαος Ζωίδης
25. Ηλίας Θεοδωρίδης
26. Μαρία Θεοχάρη
27. Ηλίας Καρανίκας
28. Δημήτριος Καρύδης
29. Γεώργιος Κασσάρας
30. Βασίλειος Κεγκερόγλου
31. Ευαγγελία Κουρουπάκη
32. Ευστάθιος Κουτμερίδης
33. Μαρία Κυριακοπούλου
34. Χρήστος Μαγκούφης
35. Άγγελος Μανωλάκης
36. Σπυροπάνος Μαργέλης
37. Ιωάννης Μιχελογιαννάκης
38. Λάμπρος Μίχος
39. Μαρία Μίχου
40. Σπυρίδων Μοσχόπουλος
41. Αικατερίνη Μπατζελή
42. Παναγιώτης Μπεγλίτης
43. Εμμανουήλ Μπεντενιώτης
44. Άννα Νταλάρα
45. Αθανάσιος Οικονόμου
46. Μιχάλης Παντούλας
47. Αθανάσιος Παπαγεωργίου
48. Αθανάσιος Παπαδόπουλος
49. Αφροδίτη Παπαθανάση
50. Γεώργιος Παπαμανώλης
51. Δημήτριος Παπουτσής
52. Θεόδωρος Παραστατίδης
53. Φραγκίσκος Παρασύρης
54. Αικατερίνη Περγλεπέ-Σηφουνάκη
55. Όλγα Ρενταρή - Τέντε
56. Παναγιώτης Ρήγας
57. Αναστάσιος Σιδηρόπουλος
58. Μαρία Σκραφνάκη
59. Εμμανουήλ Στρατάκης
60. Κυριακή Τεκτονίδου
61. Θεοδώρα Τζάκρη
62. Άγγελος Τόλκας
63. Ανδρέας Τριανταφυλλόπουλος
64. Ελένη Τσιαούση
65. Δημήτριος Τσιρώνης

- 66. Βασιλική Τσόνογλου - Βυλλιώτη
- 67. Νικόλαος Τσώνης
- 68. Αικατερίνη Φαρμάκη - Γκέκη
- 69. Γεώργιος Φραγγίδης
- 70. Χρήστος Χάϊδος
- 71. Αθανάσιος Χαντάβας
- 72. Γεώργιος Χαραλαμπίδης